

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA
RODZIN DLA MIASTA JASŁA
NA LATA 2024-2026**

Jasło, 2023 r.

Spis treści

Spis treści.....	1
I. Wprowadzenie.....	3
II. Dziecko i rodzina w Mieście Jaśle – diagnoza środowiska.....	5
1. Sytuacja demograficzna Miasta Jasła.....	5
2. Dane podstawowe w zakresie zabezpieczenia sytuacji socjalno-bytowej rodzin z terenu Miasta Jasła.....	6
3. Wsparcie rodzin z dziećmi na terenie Miasta Jasła w wieku do lat 3.....	8
4. Analiza sytuacji dziecka i rodziny w oparciu o dane oświaty.....	10
5. Wsparcie rodziny w Mieście Jaśle.....	13
5.1. Formy pracy z rodziną.....	13
5.2. Pomoc w opiece i wychowaniu.....	16
5.2.1. Zjawiska patologiczne wśród dzieci uczęszczających do placówek wsparcia dziennego.....	19
5.3. Charakterystyka placówek wsparcia dziennego.....	23
5.4. Rodziny wspierające.....	29
6. Asystentura rodzinna.....	29
7. Piecza zastępcza.....	32
8. Wsparcie rodziny na podstawie badań ankietowych.....	38
9. Wnioski z diagnozy.....	47
III. Zasoby instytucjonalne działające na w obszarze wspierania rodziny i dziecka na terenie Miasta Jasła.....	49
IV. Adresaci Programu.....	54
V. Cel główny i cele strategiczne Programu.....	55
Cel Strategiczny 1: Rozwój usług profilaktycznych wspierających dzieci i rodzinę.....	56
Cel Strategiczny 2: Wsparcie funkcjonowania rodziny w sferze socjalno – bytowej.....	57
Cel Strategiczny 3: Wdrożenie i realizacja usług społecznych wspomagających przywrócenie funkcjonowania rodzin doświadczających kryzysów w szczególności z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.....	58
Cel Strategiczny 4: Realizacja działań na rzecz rodzin, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej celem umożliwienia ich powrotu do rodziny naturalnej.....	60

Cel Strategiczny 5: Wzmocnienie kwalifikacji i kompetencji kadry pracującej z rodziną i dziećmi.....	61
VI. Monitoring i ewaluacja Programu	62
Cel Strategiczny 1: Rozwój usług profilaktycznych wspierających dzieci i rodzinę	63
Cel Strategiczny 2: Wsparcie funkcjonowania rodziny w sferze socjalno – bytowej.	65
Cel Strategiczny 3: Wdrożenie i realizacja usług społecznych wspomagających przywrócenie funkcjonowania rodzin doświadczających kryzysów w szczególności z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.....	66
Cel Strategiczny 4: Realizacja działań na rzecz rodzin, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej celem umożliwienia ich powrotu do rodziny naturalnej	70
Cel Strategiczny 5: Wzmocnienie kwalifikacji i kompetencji kadry pracującej z rodziną i dziećmi.....	71
VII. Finansowanie Programu	72
VIII. Podsumowanie	72
Spis tabel	73

I. Wprowadzenie

Niniejszy Gminny Program Wspierania Rodzin dla Miasta Jasła na lata 2024-2026, zwany dalej Programem powstał w oparciu o art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, który wskazuje, że do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letnich programów wspierania rodziny. Dokument ten stanowi kontynuację poprzednich Programów realizowanych na terenie Miasta od 2012 roku.

Rodzina jest naturalnym i niezastąpionym elementem struktury, najmniejszą a zarazem najważniejszą i podstawową komórką życia społecznego, na której opiera się całe społeczeństwo. Ma kluczowy wpływ na funkcjonowanie człowieka w rolach społecznych oraz kształtowanie jego tożsamości i postaw. To w rodzinie zarówno dziecko jak i osoba dorosła zaspokajają podstawowe potrzeby. Funkcjonująca prawidłowo rodzina zapewnia przede wszystkim wsparcie dla wychowujących się w niej dzieci, dba o ich rozwój emocjonalny i społeczny, właściwie rozpoznaje i zaspokaja ich potrzeby, stanowi źródło bezpieczeństwa oraz prawidłowo kształtuje osobowość młodego człowieka. Zachodzące obecnie zmiany społeczne i gospodarcze są przyczyną wielu przemian w funkcjonowaniu rodziny. Zauważyć należy, że zmieniają się również ich problemy coraz częściej występują problemy związane z uzależnieniami od środków psychoaktywnych jak i od mediów społecznościowych, wzmagających alienację społeczną. Pojawiające się w rodzinach problemy niejednokrotnie są złożone i wymagają wielowymiarowych, interdyscyplinarnych i skoordynowanych działań. W związku z powyższym praca z rodziną powinna mieć zarówno charakter profilaktyczny jak również należy kierować ją tam gdzie pojawiają się pierwsze trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Program stanowi kompleksowe ujęcie wsparcia dziecka i rodziny oraz zintegrowanie kierunków działań, w tym profilaktycznych w odniesieniu do mieszkańców miasta Jasła. Zgodnie z założeniami Program jest odpowiedzią na potrzeby rodziny wieloprotymowej i będzie realizowany interdyscyplinarnie poprzez podmioty zobligowane do podejmowania działań na rzecz wspierania dziecka i jego rodziny w celu przywrócenia lub utrzymania jej prawidłowego funkcjonowania we wszystkich obszarach życia społecznego.

Działania zaplanowane do realizacji w niniejszym Programie wpisują się w założenia określone w Podkarpackim Planie Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2023 – 2025, w którym podkreślone zostało znaczenie wsparcia kierowanego do rodzin z dziećmi, w szczególności tych, które przeżywającą kryzys, co stanowi alternatywę przed umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej.

Zapisy Programu są spójne z aktami ustawodawstwa krajowego i lokalnego, takimi jak:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
2. Uchwała Nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)
3. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2023 r. poz. 447),
4. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2023 r. poz. 1923),
5. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 901),
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249),
7. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2023 r. poz. 2151),
8. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023 r. poz. 1939),
9. Podkarpackim Planem Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2023 – 2025,
10. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jasła na lata 2019 - 2024.

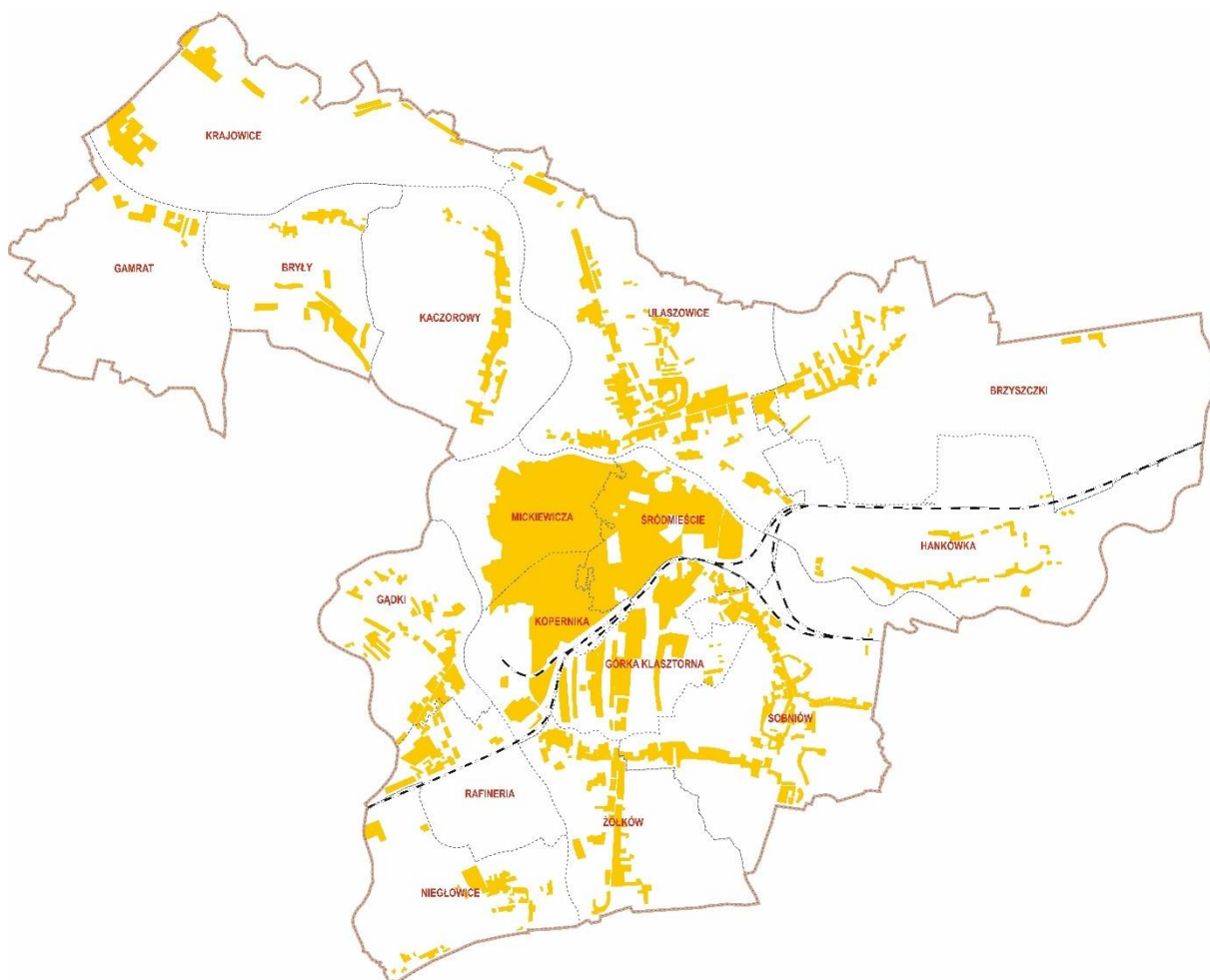
Program składa się z:

- części diagnostycznej,
- wykazu zasobów miasta działających w obszarze wspierania rodziny,
- określenia adresatów Programu,
- części strategicznej, w której określono cele i zadania do realizacji na lata 2024-2026 wraz z harmonogramem, wskaźnikami i możliwymi źródłami finansowania,
- określenia sposobu monitorowania i ewaluacji zadań wynikających z Programu,
- podsumowania.

II. Dziecko i rodzina w Mieście Jaśle – diagnoza środowiska

Miasto Jasło to miasto położone w południowo-wschodniej Polsce, w województwie podkarpackim, siedziba powiatu jasielskiego, położone w obrębie Dołów Jasielsko-Sanockich. Znajduje się ono na wysokości od 225 do 380 m n.p.m. w miejscu połączenia trzech rzek: Wisłoki, Ropy oraz Jasiołki. Według danych z 24 lipca 2014 roku powierzchnia miasta wynosi 36,52 km². Miasto stanowi 4,41% powierzchni powiatu. W ramach struktury administracyjnej miasta funkcjonują jednostki pomocnicze w formie 16 osiedli.

Rys. 1

Źródło: Urząd Miasta w Jaśle

1. Sytuacja demograficzna Miasta Jasła

Według stanu na 31.12.2022r. liczba ludności gminy Miasto Jasło wyniosła 32 903 (Źródło danych: dane z Urzędu Miasta Jasła), z czego 52,66% stanowiły kobiety, a 47,34% mężczyźni. Liczba ludności gminy Miasto Jasło w 2022r. stanowiła niecałe 30% ludności powiatu, 1,58% ludności województwa. Struktura ludności gminy na 31.12.2022r.

przedstawiała się następująco: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 15,25% liczby mieszkańców, osoby w wieku produkcyjnym 58,08%, a w wieku poprodukcyjnym 26,67%.

Tabela 1. Stan ludności Miasta Jasła w latach 2020 – 2022

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Liczba mieszkańców ogółem	34 019	33 380	32 903
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej)	5273	5152	5018
Liczba osób w wieku produkcyjnym	20 068	19 551	19 109
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	8678	8677	8776

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta w Jaśle

Jak wynika z przedstawionej powyżej tabeli liczba mieszkańców Miasta Jasła sukcesywnie z roku na rok maleje w 2022 roku mieszkańców miasta Jasła było mniej o 3,38 % niż w roku 2020. Zaobserwować można zmniejszanie się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym wzrasta natomiast liczba seniorów. Dla porównania odsetek osób w wieku 17 lat i mniej w odniesieniu do całkowitej liczby mieszkańców Miasta Jasła uległ zmniejszeniu z 15,50 % w roku 2020 do 15,25 % w 2022 roku.

Z danych MOPS Jasło wynika, że w 2022 roku ze świadczeń pomocy społecznej korzystało 285 rodzin z dziećmi liczących łącznie 1068 osób co stanowiło 3,24 % ogólnej liczby mieszkańców.

2. Dane podstawowe w zakresie zabezpieczenia sytuacji socjalno-bytowej rodzin z terenu Miasta Jasła

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaśle wykonuje zadania mające na celu zapewnienie rodzinom z dziećmi odpowiednich warunków socjalno - bytowych umożliwiających stworzenie odpowiedniego środowiska wychowawczego. Ośrodek podejmuje zadania na podstawie ustawy o pomocy społecznej jak również realizuje zadania związane z wypłatą m.in. świadczeń rodzinnych, dodatków mieszkaniowych, świadczeń alimentacyjnych oraz pomocy materialnej dla uczniów. Do maja 2022r. Ośrodek wypłacał również świadczenie wychowawcze stanowiące istotny element wsparcia rodzin z dziećmi. Tabela Nr 2 w formie Karty Diagnostyczno – Statystycznej obrazuje realizację przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zadań na rzecz rodzin z dziećmi w zakresie zabezpieczenia społecznego.

Tabela 2. Karta Diagnostyczno - Statystyczna

Wyszczególnienie	Lata		
	2020	2021	2022
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	1211	1042	964
Liczba rodzin z dziećmi korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej	338	298	285
Liczba rodzin z dziećmi korzystająca z zasiłku okresowego	248	209	214
Liczba rodzin z dziećmi korzystająca z zasiłku celowego	129	148	92
Liczba rodzin z dziećmi korzystająca z zasiłku stałego	18	15	14
Liczba rodzin z dziećmi korzystająca z świadczenia pieniężnego w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”	313	280	256
Liczba dzieci korzystająca z gorącego posiłku w placówce oświatowej w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”	299	272	295
Liczba dzieci korzystająca z posiłku poza ww. programem	21	27	22
Liczba osób otrzymujących zasiłek rodzinny	1019	873	816
Liczba osób otrzymujących dodatki do zasiłku rodzinnego	866	759	689
Liczba osób otrzymujących jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka	152	135	130
Liczba osób otrzymujących świadczenie rodzicielskie	140	121	114
Liczba osób otrzymujących zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka	216	226	239
Liczba osób, którym przyznano świadczenie pielęgnacyjne z tytułu opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem	107	111	119
Liczba rodzin pobierających świadczenia z funduszu alimentacyjnego	185	169	148
Liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze	3408	3761	3117
Liczba dzieci objętych stypendium szkolnym	408	357	322
Liczba dzieci objętych zasiłkiem szkolnym	0	0	2
Liczba wydanych Jasielskich Kart Dużej Rodziny	307	375	394
Liczba wydanych Ogólnopolskich Kart Dużej Rodziny w formie tradycyjnej	302	300	771
Liczba wydanych Ogólnopolskich Kart Dużej Rodziny w formie elektronicznej	315	300	776

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Jaśle

Podsumowując dane zamieszczone w powyższej tabeli zauważyć należy, że w latach badanych zmniejsza się liczba rodzin korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej, w tym rodzin z dziećmi. W 2022 roku ze świadczeń pomocy społecznej korzystało o 53 rodziny z dziećmi mniej niż w roku 2020. Nieznacznie, bo o 7,79 % w 2022 roku w porównaniu do 2021 roku zwiększyła się liczba dzieci objęta pomocą w formie gorącego posiłku w placówkach oświatowych, co miało niewątpliwie związek z odwołaniem w 2022 roku części ograniczeń związanych z COVID – 19 i przywróceniem nauki stacjonarnej w placówkach oświatowych. Wprowadzenie świadczenia wychowawczego wpłynęło na poprawę sytuacji rodzin z dziećmi co przyczyniło się z kolei do ich usamodzielnienia i zaprzestania korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Sytuacja ta jednak w ocenie pracowników socjalnych przyczyniła się do anonimizacji tych rodzin co skutkuje tym, że służby odpowiedzialne za wspieranie rodziny,

często dowiadują się o jej trudnościach w sytuacji kryzysu, nie mając możliwości podjęcia wcześniej odpowiednich działań.

Z ww. danych wynika również, że z roku na rok zmniejsza się liczba rodzin korzystająca ze świadczeń rodzinnych, świadczenia rodzicielskiego, świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz pomocy materialnej dla uczniów. Z powyższych danych wynika, że nieznacznie w latach badanych zwiększała się liczba osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności dziecka w postaci zasiłku pielęgnacyjnego oraz świadczenia pielęgnacyjnego. W 2022 roku nastąpił znaczny wzrost liczby wydanych Ogólnopolskich Kart Dużej Rodziny w formie tradycyjnej i elektronicznej co związane było z wprowadzeniem wyższych progów zamrażających ceny prądu w 2023 roku.

3. Wsparcie rodzin z dziećmi na terenie Miasta Jasła w wieku do lat 3

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do 3 lat, opieka nad tą grupą dzieci może być organizowana w formie żłobka. Celem placówki jest pomoc rodzicom w godzeniu pracy zawodowej z obowiązkami rodzinnymi (opieką nad dziećmi). Żłobek nie tylko wspiera rodziców w opiece i wychowaniu dzieci, ale przede wszystkim ma zapewnić dziecku możliwość uczenia się poprzez zabawę oraz opiekę w czasie, gdy rodzice nie mogą jej sprawować osobiście np. w czasie gdy są w pracy.

Do zadań żłobka należy w szczególności:

- 1) zapewnienie dziecku opieki w warunkach bytowych zbliżonych do warunków domowych;
- 2) zagwarantowanie dziecku właściwej opieki pielęgnacyjnej oraz edukacyjnej, przez prowadzenie zajęć zabawowych z elementami edukacji, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb dziecka;
- 3) prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych, uwzględniających rozwój psychomotoryczny dziecka, właściwych do wieku dziecka.

Obecnie na terenie Miasta Jasła funkcjonują 4 żłobki - placówki niepubliczne wpisane do publicznego rejestru żłobków i klubów dziecięcych prowadzonego przez Burmistrza Miasta Jasła, tj.:

- Żłobek „U Michalitek”, Jasło ul. Szkolna 9,
- Żłobek „Kraina Słodziaków”, Jasło ul. K.K. Baczyńskiego 15/13,
- Żłobek „Guziczek”, Jasło ul. Lwowska 49d/12,
- „Montessori Jasło” – Żłobek Chatka Puchatka, Jasło ul. Towarowa 29.

Tabela 3. Liczba miejsc w żłobkach wraz z liczbą dzieci uczęszczających do żłobka w latach 2020-2022

Wyszczególnienie	2020 r.	2021 r.	2022r.
Liczba miejsc w żłobku	126	126	126
średnia liczba dzieci uczęszczających do żłobka	73	116	123
w tym liczba dzieci z Miasta Jasła	Brak danych	46	65
w tym liczba dzieci poniżej roku życia	Brak danych	Brak danych	Brak danych
w tym liczba dzieci niepełnosprawnych	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Jasle – Rejestr Żłobków prowadzony przez Burmistrza Miasta Jasła.

Analizując dane zawarte w tabeli powyżej stwierdzić należy, że ilość miejsc w żłobkach w latach 2020 - 2022 na terenie Jasła pozostawała na tym samym poziomie. Według danych zadeklarowanych przez podmioty prowadzące żłobki średnia liczba dzieci przebywających w żłobkach systematycznie wzrastała – w 2020r. było to 73 dzieci, a w 2022r. już 123 dzieci.

Miasto Jasło wspiera ww. formę opieki nad najmłodszymi mieszkańcami Miasta. Zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej Jasła żłobki otrzymują dotację na dzieci objęte opieką w żłobku w wysokości 150 zł miesięcznie na jedno dziecko. W poniższej tabeli przedstawiono wysokość dotacji przeznaczanej przez Miasto Jasło w latach 2020 - 2022 na dzieci objęte opieką żłobkową.

Tabela 4. Kwota dotacji przekazana na dzieci objęte opieką w żłobku w latach 2020-2022

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Kwota dotacji przekazana na dzieci objęte opieką w żłobku i w klubie dziecięcym	162 540,00 zł	172 650,00 zł	184 500,00 zł

Źródło: opracowanie na podstawie danych Urzędu Miasta w Jasle – sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Jasła za lata 2020, 2021, 2022

4. Analiza sytuacji dziecka i rodziny w oparciu o dane oświaty

Rodzina i szkoła to dwie najważniejsze instytucje, które w dużej mierze odpowiedzialne są za wszechstronny rozwój dziecka oraz jego funkcjonowanie w społeczeństwie. Wychowywanie dzieci jest jednym z największych życiowych wyzwań dla rodziców, lecz to także szkoła uczestniczy i wspomaga rodzinę w tym procesie.

Dziecko, a później młody człowiek spędza na zajęciach szkolnych/przedszkolnych większość swojego dnia, a co za tym idzie zdobywa wiedzę o otaczającym go świecie oraz gromadzi wzorce zachowań. To właśnie w szkole kształtują się moralne i społeczne postawy, nawyki normy i wartości.

Miasto Jasło jest organem prowadzącym dla 11 przedszkoli miejskich oraz 9 szkół podstawowych.

Tabela 5. Wykaz placówek oświatowych funkcjonujących na terenie Miasta Jasła prowadzonych przez samorząd miejski wraz z danymi teleadresowymi

Nazwa szkoły	Adres szkoły	Nr telefonu	Adres e-mail
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Romualda Traugutta w Jaśle	ul. Piotra Skargi 10, 38-200 Jasło	13 44 637 54	sekretariatasm4@gmail.com
Szkoła Podstawowa nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Marii Konopnickiej w Jaśle	ul. Czackiego 2, 38-200 Jasło	13 44 636 74	sp2_jaslo@o2.pl
Szkoła Podstawowa nr 4 im. ks. bp Ignacego Krasickiego w Jaśle	ul. Wincentego Pola 9, 38-200 Jasło	13 44 635 68	czworkajaslo@wp.pl
Szkoła Podstawowa nr 7 im. Stefana Jaracza w Jaśle	ul. Św. Jana z Dukli 64, 38-200 Jasło	13 44 646 30	sp70@op.pl
Zespół Szkół Miejskich nr 1 w Jaśle - Szkoła Podstawowa nr 6 im. A. Mickiewicza w Jaśle - Przedszkole Miejskie nr 12 w Jaśle	ul. Rafinerijna 3a, 38-200 Jasło	13 44 697 12	sekretariat@zsm1jaslo.pl
Zespół Szkół Miejskich nr 2 w Jaśle - Szkoła Podstawowa nr 11 im. kard. S. Wyszyńskiego w Jaśle - Przedszkole Miejskie nr 13 w Jaśle	ul. Mickiewicza 108, 38-200 Jasło	13 49 148 63	zsm2jaslo@onet.pl
Zespół Szkół Miejskich nr 3 w Jaśle - Szkoła Podstawowa nr 12 im. I. Łukasiewicza w Jaśle - Przedszkole Miejskie nr 9 w Jaśle	ul. Szkolna 38, 38-200 Jasło	13 44 658 85	sp12@zsm3jaslo.pl
Zespół Szkół Miejskich nr 5 w Jaśle - Szkoła Podstawowa nr 8 im. S. Konarskiego - Przedszkole Miejskie nr 15 w Jaśle	ul. Sobniowska 58, 38-200 Jasło	13 44 550 10	zsm5jaslo@gmail.com
Zespół Szkół Miejskich nr 6 w Jaśle	ul. Lwowska 36, 38-200 Jasło	13 44 683 57	sp10j@wp.pl
- Szkoła Podstawowa nr 10 im. mjr H. Dobrzańskiego „Hubala” w Jaśle	j.w	j.w	j.w
- Przedszkole Miejskie nr 14 w Jaśle	j.w	j.w	j.w
Przedszkole Miejskie nr 1 w Jaśle	ul. Nowa 14, 38-200 Jasło	13 44 637 85	pm1jaslo@gmail.com
Przedszkole Miejskie nr 2 w Jaśle	ul. Słowackiego 7, 38-200 Jasło	13 44 634 33	przedszkole2@mojapoczta.net

Przedszkole Miejskie nr 3 im. Św. Jana Pawła II w Jaśle	ul. Floriańska 24 a, 38-200 Jasło	13 44 632 23	pm3jaslo@op.pl
Przedszkole Miejskie nr 6 im. Pluszowego Misia w Jaśle	ul. Kopernika 8a, 38-200 Jasło	13 44 693 22	p6jaslo2@poczta.onet.pl
Przedszkole Miejskie nr 10 w Jaśle	ul. Duchała 3, 38-200 Jasło	13 44 630 16	pm10@um.jaslo.pl
Przedszkole Miejskie nr 11 w Jaśle	ul. Sikorskiego 10, 38-200 Jasło	13 44 061 40	przedszkole11_jaslo@op.pl

Źródło: opracowanie na podstawie danych z Wydziału Oświaty Urzędu Miasta Jasła

Poniższa tabela wskazuje liczbę dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół i przedszkoli w latach 2019-2023.

Tabela 6. Liczba dzieci w przedszkolach i szkołach w latach 2019-2023

Rok szkolny	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Liczba uczniów w przedszkolach	1 034	992	997	1 009
Liczba uczniów w szkołach	3 011	2 982	2 998	2 787
Razem	4 045	3 974	3 995	3 796

Źródło: opracowanie na podstawie danych z Wydziału Oświaty Urzędu Miasta Jasła

Jak wynika z powyższych danych liczba dzieci w przedszkolach, utrzymuje się na podobnym poziomie, jednak wyraźnie spada liczba uczniów w szkołach podstawowych. W roku szkolnym 2019/2020 w miejskich szkołach podstawowych uczyło się 3 011 uczniów, a już w roku szkolnym 2022/2023 było ich o 224 mniej. Na podstawie analizy urodzeń w Mieście Jaśle, przewiduje się spadek liczby uczniów w kolejnych latach szkolnych.

Na terenie Miasta Jasła obecnie funkcjonuje 9 przedszkoli niepublicznych prowadzonych przez osoby fizyczne oraz jeden terapeutyczny punkt przedszkolny.

Tabela 7. Liczba dzieci w przedszkolach niepublicznych w latach 2020-2023

Przedszkole niepubliczne	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Prywatne Kubusiowe Przedszkole	35	35	37
Niepubliczne Przedszkole "U Michalitek"	53	72	78
Niepubliczne Przedszkole "Chatka Puchatka"	61	84	84
Niepubliczne Przedszkole "Mali Odkrywcy"	34	32	34
Niepubliczne Przedszkole "SMYK"	58	61	62
Niepubliczne Przedszkole „Kraina Słodziaków”	14	11	15
Bajkowe Prywatne Przedszkole	135	136	135
Społeczne Przedszkole w ZSS w Jaśle	44	45	50

Niepubliczne Przedszkole „Akademia Małego Geniusza”	-	33	28
Niepubliczny Terapeutyczny Punkt Przedszkolny ZUZIA	-	6	9
RAZEM	434	515	532

źródło: opracowanie na podstawie danych z Wydziału Oświaty Urzędu Miasta Jasła

Jak wynika z powyższych danych zwiększa się liczba funkcjonujących przedszkoli niepublicznych, a co za tym idzie liczba dzieci uczęszczających do placówek prywatnych. W 2022 roku w stosunku do roku 2020 liczba dzieci w prywatnych przedszkolach wzrosła o ponad 22 %.

Ponadto, na terenie Miasta funkcjonuje również Zespół Szkół Społecznych obejmujący przedszkole oraz szkołę podstawową – prowadzony przez Stowarzyszenie Edukacyjno-Regionalne „Nasza Szkoła”, gdzie uczy się około 90 uczniów.

5. Wsparcie rodziny w Mieście Jasle

Zgodnie z zapisami m.in. art. 8 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej gmina powinna zapewnić wsparcie w postaci pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Podmiotem wskazanym jako właściwy do realizacji zadań w zakresie wspierania rodziny w formie organizacji pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka został na podstawie Uchwały Nr XXIX/284/2012 Rady Miejskiej Jasła z dnia 27 sierpnia 2012 r. wyznaczony Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jasle.

5.1. Formy pracy z rodziną

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w latach 2020 – 2022 praca z rodziną na terenie Miasta Jasła prowadzona była w szczególności w formie:

- 1) konsultacji i poradnictwa specjalistycznego,
- 2) terapii i mediacji,
- 3) usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych,
- 4) pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego,
- 5) organizowania dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobiegania izolacji, zwanych dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”.

Ww. wsparcie realizowane było przez następujące podmioty:

- 1) **Punkt konsultacyjny dla osób z problemem alkoholowym i członków ich rodzin oraz osób doznających przemocy domowej.**

Punkt prowadzony jest w ramach „Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025”. W latach 2020-2022 liczba osób objętych wsparciem Punktu kształtowała się na poziomie ponad 160 osób, najwięcej, bo 194 osoby z pomocy Punktu skorzystały w 2020 roku. W ramach Punktu w latach badanych można było uzyskać pomoc i wsparcie udzielane przez instruktorów terapii uzależnień oraz psychologa w wymiarze 32 godziny miesięcznie.

2) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaśle.

Realizację zadania w zakresie pracy z rodziną w roku 2020 powierzono w drodze otwartego konkursu ofert organizacji pozarządowej „Twój Potencjał”. W ramach zlecenia zrealizowano:

- 85 godzin poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego, logopedycznego, dietetycznego, z którego skorzystało 20 rodzin,
- 14 godzin poradnictwa prawnego, z którego skorzystało 8 rodzin,
- 335 godzin usług, którymi objęto 4 rodziny z dziećmi przeżywające problemy opiekuńczo- wychowawcze,
- 214 godzin terapii indywidualnej i 3 godziny terapii rodzin, z których skorzystało 7 rodzin.

W latach 2021 - 2022 rodziny z dziećmi wymagające poradnictwa specjalistycznego kierowano do instytucji i organizacji działających na terenie miasta, które świadczą przedmiotowe wsparcie tj. do Środowiskowego Ośrodka Pomocy Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży, Stowarzyszenia „Twój Potencjał”, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle, placówek wsparcia dziennego, Ośrodka Interwencji Kryzysowej, Poradni Leczenia Uzależnień, podmiotów świadczących nieodpłatną pomoc prawną. W 2022 roku do ww. podmiotów skierowano 77 osób z czego 35 osób skorzystało z różnych form poradnictwa (w tym: poradnictwa prawnego 5 osób, psychologicznego 14 osób, medycznego 10 osób, terapii uzależnień 9 osób, psychoterapii 4 osoby). Ponadto w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Jaśle prowadzono poradnictwo prawne dla osób korzystających ze wsparcia Ośrodka, w ramach którego pomoc uzyskało 9 rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

W ramach statutowej działalności Ośrodka w latach 2021 i 2022 prowadzona była grupa wsparcia zrzeszająca rodziców przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze. W 2021r. skorzystało z tej formy pomocy 5 rodzin, dodatkowo prowadzono grupę wsparcia w ramach projektu: „Jasło bez przemocy”, w której uczestniczyło każdorazowo 7 osób. Natomiast w roku 2022 ze wsparcia w ww. formie skorzystało 5 rodziców. Zorganizowano również warsztaty dla 7 rodzin, których dzieci przebywają w instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej, w zajęciach udział wzięło 4 osoby.

3) Organizacje pozarządowe

a) Stowarzyszenie „Twój Potencjał”.

W 2020 roku Stowarzyszenie na podstawie zawartej umowy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Jasle po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert realizowało zadania określone w art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w formie poradnictwa specjalistycznego: psychologicznego, dietetycznego, logopedycznego, medycznego prawnego, socjalnego oraz w postaci terapii indywidualnej, terapii rodzin, mediacji. Ponadto Stowarzyszenie prowadziło grupę wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. W 2021 roku i 2022 roku Stowarzyszenie w ramach środków przeznaczonych na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie realizowało poradnictwo prawne, psychologiczne oraz poradnictwo socjalne w tym dla członków rodzin z dziećmi. Z przekazanych danych wynika, że w 2022 roku w porównaniu do roku 2021 znacznie wzrosła liczba osób objętych ww. formami wsparcia dla przykładu w 2021 roku z poradnictwa prawnego skorzystało 59 osób natomiast w 2022 roku było to już 76 osób. W 2021 roku poradnictwem psychologicznym objęto 4 osoby natomiast w 2022 roku było 12 osób.

b) Stowarzyszenie Niepełnosprawnych i Przyjaciół „Mamy Nadzieję”.

W badanych latach zostało zorganizowane poradnictwo psychologiczne i prawne dla członków Stowarzyszenia w tym rodziców wychowujących dzieci. W 2021 roku z poradnictwa psychologicznego skorzystało 7 osób, a z poradnictwa prawnego 1 osoba. Natomiast w 2022 roku poradnictwem prawnym objęto 15 rodzin.

c) Oddział Rejonowy PCK.

W roku 2020 realizowano wspólne inicjatywy m.in. „Stop dla alkoholu” „Mistrzostwa pierwszej pomocy PCK” natomiast w roku 2021 warsztaty z psychologiem dla 60 uczniów szkół podstawowych w ramach projektu „Stop dla alkoholu w naszej szkole” i prelekcje dotyczące wpływu pandemii na zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży.

d) Związek Harcerstwa Polskiego Komendanta Hufca Jasło.

W roku 2021 prowadzono telefon zaufania, w ramach którego udzielano wsparcia psychologicznego dla harcerzy i instruktorów ZHP.

4) Ośrodek Psychoterapii.

W latach badanych Ośrodek świadczył bezpłatną pomoc dla osób uzależnionych, współuzależnionych, pijących ryzykownie/szkodliwie, DDA, dzieci przejawiających trudności emocjonalne oraz ich rodziców/opiekunów prawnych. Ośrodek prowadził także nieodpłatną psychoterapię grupową, indywidualną, konsultacje psychologiczne, psychiatryczne, mediacje rodzinne, terapię rodzinną, porady prawnika, pracownika socjalnego, warsztaty rozwijające kompetencje wychowawcze, wizyty domowe terapeuty środowiskowego. W ramach Ośrodka funkcjonują:

- Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Alkoholu,
- Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia,
- Poradnia Zdrowia Psychicznego,
- Środowiskowy Ośrodek Pomocy Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży.

Ponadto realizowane są świadczenia zdrowotne z zakresu terapii uzależnień od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol.

W 2022 roku w ramach Środowiskowego Ośrodka Pomocy Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży organizowano wizyty domowe terapeuty środowiskowego, prowadzono także poradnictwo psychologiczne dla dzieci, młodzieży oraz rodziców. Wsparciem objęto 245 mieszkańców Miasta Jasła, którym udzielono 4321 świadczeń.

- 5) **W placówkach oświatowych** organizowane było wsparcie w postaci poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego oraz działania profilaktyczne m.in. poprzez wdrażanie projektów i programów skierowanych do dzieci i ich rodziców. Na szczególną uwagę zasługują działania o charakterze międzypokoleniowym.
- 6) **Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna.** W latach badanych Poradnia świadczyła bezpłatną pomoc w postaci: terapii pedagogicznej, psychologicznej, logopedycznej, zaburzeń emocjonalnych dziecka oraz terapię rodzin.

5.2. Pomoc w opiece i wychowaniu

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej szczególnie kładzie nacisk na działania profilaktyczne, pomagające rodzinie w prawidłowym funkcjonowaniu i wychowywaniu dzieci, przeciwdziałające powstawaniu problemów lub pozwalające je rozwiązywać we wczesnym okresie ich pojawiania się. Podstawowym narzędziem działania na rzecz dziecka jest pomoc w opiece i wychowaniu.

Zgodnie z art. 18 ww. ustawy, w celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Placówki wsparcia dziennego mają na celu wspomaganie wychowawczej roli rodzin w integralnym rozwoju dziecka, przeciwdziałanie demoralizacji dzieci i młodzieży pochodzących ze środowisk zaniedbanych wychowawczo. Placówka wsparcia dziennego zgodnie z art. 24 ww. ustawy może być prowadzona w formie: opiekuńczej, specjalistycznej, pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę.

W Jaśle funkcjonuje 5 placówek wsparcia dziennego prowadzonych przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, tj.:

1) Placówki prowadzone w formie opiekuńczej:

- a) Świetlica „Promyki” prowadzona przez Polski Komitet Pomocy Społecznej Stowarzyszenie Charytatywne Zarząd Miejski Jasło,
- b) Franciszkańska Świetlica „Radosna Przystań” prowadzona przez Klasztor pw. Św. Antoniego Zakonu Braci Mniejszych Konwentalnych (Franciszkanie) Jasło,
- c) Świetlica Romska w Jaśle prowadzona przez Stowarzyszenie Romów w Jaśle Bahtałe – Roma;

2) Placówka prowadzona w formie specjalistycznej:

Placówka prowadzona przez stowarzyszenie „Twój Potencjał”, która funkcjonuje od 1 lipca 2023r.

3) Placówki prowadzone w formie podwórkowej:

Placówki podwórkowe prowadzone przez Chorągiew Podkarpacką ZHP były efektem Projektu "Podkarpacka Sieć Wsparcia Wychowawczej Funkcji Rodziny" w ramach Działania 8.4 Poprawa dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Na bazie działających w mieście drużyn harcerskich utworzono świetlice podwórkowe, z 15 miejscami każda. Uczestnicy rekrutowani byli na podstawie wyznaczników projektowych i w większości byli to członkowie drużyn.

Do 28 września 2020 r. działania były finansowane z projektu, natomiast kolejne lata były jego trwałością. w 2023 r. Chorągiew Podkarpacka oficjalnie zamyka świetlice podwórkowe co nie znaczy, że drużyny przestają działać.

Zajęcia podwórkowe prowadzone są w naturalnych miejscach przebywania dzieci i młodzieży w odformalizowanej strukturze 10-15 osobowych grup przez stosowanie aktywnych form wychowawczych wspierających rozwój przedsiębiorczości, inicjatywności oraz kompetencji społecznych i obywatelskich. w skład programu działania świetlic wchodzi m. in. zajęcia o charakterze opiekuńczym, edukacyjnym, wychowawczym, integracyjnym i animacyjnym, gry miejskie/fabularne oraz wizyty w ciekawych poznawczo lub rekreacyjnie miejscach. w ramach spotkań rozwijane są także zainteresowania dzieci, ich ekspresja artystyczna, sprawność fizyczna oraz umiejętności interpersonalne. Duży nacisk położony jest również na wyrabianie samodzielności, ograniczenie zachowań agresywnych i przemocy oraz uwrażliwienie na poszanowanie godności każdego człowieka.

W poniżej tabeli przedstawiono kwoty dotacji przekazanych przez Miasto Jasło w latach badanych placówkom wsparcia dziennego na ich funkcjonowanie w ramach otwartych konkursów ofert.

Tabela 8. Kwoty dotacji przekazanych przez Miasto Jasło na funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego w latach 2020-2022

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
	Kwota przyznanej dotacji	Kwota przyznanej dotacji	Kwota przyznanej dotacji
„Radosna Przystań”	33 000,00 zł	42 000,00 zł	90 000,00 zł
„Promyki”	77 000,00 zł	77 000,00 zł	77 000,00 zł

Źródło: Urząd Miasta w Jaśle

Jak wynika z powyższej tabeli sukcesywnie z roku na rok zwiększała się kwota środków przekazywanych na funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego.

Tabela 9. Liczba dzieci uczęszczających do placówek wsparcia dziennego, liczba miejsc w placówkach wsparcia dziennego w latach 2020 -2022

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
„Promyki”			
Liczba miejsc w placówce	40	40	40
Liczba dzieci uczęszczających do placówki w tym	40	40	40
Liczba dzieci z rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej	11	10	13
„Radosna Przystań”			
Liczba miejsc w placówce	30	30	30
Liczba dzieci uczęszczających do placówki w tym	43	41	40
Liczba dzieci z rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej	5	6	7
„Świetlica Romska”			
Liczba miejsc w placówce	42	42	42
Liczba dzieci uczęszczających do placówki w tym	42	42	42
Liczba dzieci z rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej	b/d	b/d	b/d
Placówki ZHP			

Liczba miejsc w placówce	45	45	45
Liczba dzieci uczęszczających do placówki w tym	45	45	45
Liczba dzieci z rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej	b/d	b/d	b/d

Źródło: Urząd Miasta w Jaśle

Jak wynika z powyższej tabeli liczba miejsc w placówkach pozostaje na tym samym poziomie podobnie jak i liczba dzieci objętych ich wsparciem. Zauważyć należy, że do placówek wsparcia dziennego „Radosna Przystań” i „Promyki” uczęszcza niewielki odsetek rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej, jednak z roku na rok liczba ta nieznacznie wzrasta.

5.2.1. Zjawiska patologiczne wśród dzieci uczęszczających do placówek wsparcia dziennego

Z informacji przekazanych przez pracowników placówek wsparcia dziennego wynika, że obserwuje się znaczne osłabienie dojrzałości emocjonalnej. Z informacji przekazanych przez pracowników placówek wsparcia dziennego wynika, że dzieci i młodzież nie radzą sobie z trudnościami życia codziennego. Mają trudności z nawiązywaniem kontaktów interpersonalnych oraz wyrażaniem swojej podmiotowości. Uciekają się do wirtualnego świata, przejawiają symptomy uzależnienia od technologii.

Niejednokrotnie pojawiają się zachowania agresywne. Bardzo często dzieci nie mają wsparcia w rodzinach. Dzieci i młodzież skupiona w świetlicach podwórkowych, działających na bazie drużyn harcerskich poszukują wsparcia i zrozumienia, zainteresowania swoją osobą. Chcą uczyć się praktycznych umiejętności przydatnych w życiu, chcą aktywnie spędzać czas wśród rówieśników oraz z kadrą, która niejednokrotnie jest jedynie o kilka lat starsza lub w podobnym wieku.

Analizując poniższe dane stwierdzić należy, że w latach badanych znacznie wzrosły zjawiska patologiczne wśród dzieci i młodzieży uczęszczającej do placówek wsparcia dziennego w tym w szczególności: uzależnienie od komputera, telewizji gier elektronicznych, internetu, przemoc i zachowania nieletnich wobec rówieśników, absencja szkolna, wybryki chuligańskie. Wśród wskazywanych problemów dzieci uczęszczających do placówek to także zaniedbywanie przez rodziców jak i alkoholizm w rodzinie.

Tabela 10. Liczba dzieci z rodzin, w których występuje zjawisko patologii w 2020 r.

NAZWA PLACÓWKI	LICZBA DZIECI z RODZIN w KTÓRYCH WYSTĘPUJE ZJAWISKO PATOLOGII – 2020 r. (w przypadku zbiegu kilku zjawisk patologicznych w rodzinie - dzieci ujęto wielokrotnie)											
	Alkoholizm w rodzinie	Spożywanie alkoholu przez nieletnich	Przyjmowanie narkotyków lub środków odurzających przez nieletnich	Przemoc w rodzinie wobec nieletnich	Przemoc i zachowania agresywne nieletnich wobec rówieśników	Wykorzystywanie seksualne nieletnich	Zachowania przestępcze nieletnich (konflikt z prawem)	Zachowania przestępcze członków rodzin (konflikt z prawem)	Dzieci sprawujące problemy opiekuńczo- wychowawcze (m.in.: absencja szkolna, wvbrvki	Zaniedbywanie przez rodziców (opiekunów)	Sieroctwo tzw. „emigracyjne” i wynikający z niego brak właściwej opieki	Uzależnienie od komputera, telewizji, gier elektronicznych, Internetu
Świetlica Romska ul. Floriańska 8a	1	0	0	0	0	0	0	5	1	0	0	
Franciszkańska Świetlica „Radosna Przystań” ul. Szopena 1	4	0	0	0	1	0	0	1	6	7	4	
Świetlica „Promyki” ul. Baczyńskiego 15/25	6	0	0	1	1	0	0	1	0	5	2	
Ogółem	11	0	0	1	2	0	0	7	7	12	6	

Źródło: Informacje Stowarzyszenia Romów w Jaśle „BAHTAŁE – ROMA” – Świetlica Romska, Franciszkańskiej Świetlicy „Radosna Przystań”, Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej – Świetlica „Promyki”.

Tabela 11. Liczba dzieci z rodzin, w których występuje zjawisko patologii w 2021 r.

NAZWA PLACÓWKI	LICZBA DZIECI z RODZIN w KTÓRYCH WYSTĘPUJE ZJAWISKO PATOLOGII – 2021 r. (w przypadku zbiegu kilku zjawisk patologicznych w rodzinie - dzieci ujęto wielokrotnie)											
	Uzależnienie od komputera, telewizji, gier elektronicznych, Internetu	Sieroctwo tzw. „emigracyjne” i wynikający z niego brak właściwej opieki	Zaniechybanie przez rodziców (opiekunów)	Dzieci sprawujące problemy opiekuńczo-wychowawcze (m.in.: absencja szkolna, wybryki chuligańskie)	Zachowania przestępcze członków rodzin (konflikt z prawem)	Zachowania przestępcze nieletnich (konflikt z prawem)	Wykorzystywanie seksualne nieletnich	Przemoc i zachowania agresywne nieletnich wobec rówieśników	Przemoc w rodzinie wobec nieletnich	Przyjmowanie narkotyków lub środków odurzających przez nieletnich	Spożywanie alkoholu przez nieletnich	Alkoholizm w rodzinie
Świetlica Romska ul. Floriańska 8a	0	0	1	5	0	0	0	0	0	0	1	0
Franciszkańska Świetlica „Radosna Przystań” ul. Szopena 1	8	1	7	5	1	0	3	0	0	0	4	0
Świetlica „Promyki” ul. Baczyńskiego 15/25	2	3	0	2	0	0	1	1	0	0	7	0
Ogółem	10	4	8	12	1	0	4	1	0	0	12	0

Źródło: Informacje zawarte w pismach Stowarzyszenia Romów w Jaśle „BAHTAŁE – ROMA” Świetlica Romska, Franciszkańskiej Świetlicy „Radosna Przystań”, Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej – Świetlica „Promyki”

Tabela 12. Liczba dzieci z rodzin, w których występuje zjawisko patologii w 2022 r.

NAZWA PLACÓWKI	LICZBA DZIECI z RODZIN w KTÓRYCH WYSTĘPUJE ZJAWISKO PATOLOGII – 2022 r. (w przypadku zbiegu kilku zjawisk patologicznych w rodzinie - dzieci ujęto wielokrotnie)											
	Alkoholizm w rodzinie	Spożywanie alkoholu przez nieletnich	Przyjmowanie narkotyków lub środków odurzających przez nieletnich	Przemoc w rodzinie wobec nieletnich	Przemoc i zachowania agresywne nieletnich wobec rówieśników	Wykorzystywanie seksualne nieletnich	Zachowania przestępcze nieletnich (konflikt z prawem)	Zachowania przestępcze członków rodzin (konflikt z prawem)	Dzieci sprawiające problemy opiekuńczo-wychowawcze (m.in.: absencja szkolna, wybryki chuligańskie)	Zaniechanie przez rodziców (opiekunów)	Sieroctwo tzw. „emigracyjne” i wynikający z niego brak właściwej opieki	Uzależnienie od komputera, telewizji, gier elektronicznych, Internetu
Świetlica Romska ul. Floriańska 8a	1	0	0	0	0	0	0	0	5	1	0	0
Franciszkańska Świetlica „Radosna Przystań” ul. Szopena 1	3	0	0	1	3	0	0	1	8	9	2	5
Świetlica „Promyki” ul. Baczyńskiego 15/25	7	1	0	1	3	0	0	1	1	0	3	6
Ogółem	11	1	0	2	6	0	0	2	14	10	5	11

Źródło: Informacje zawarte w pismach Stowarzyszenia Romów w Jaśle „BAHTAŁE – ROMA” Świetlica Romska, Franciszkańskiej Świetlicy „Radosna Przystań”, Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej – Świetlica „Promyki”

5.3. Charakterystyka placówek wsparcia dziennego

Tabela 13. Charakterystyka placówek wsparcia dziennego

Wyszczególnienie (nazwa, adres, dane podmiotu prowadzącego, dane kontaktowe)	Dni i godziny pracy placówki	Przedział wiekowy dzieci	Zasady rekrutacji – procedura kwalifikowania (czy jest?) - opis	Diagnozowanie dzieci wraz z planem pracy z rodziną i z dzieckiem – opis	Średnia dzienna liczba dzieci uczestniczących w zajęciach	Kadra placówki	Zaplecze lokalowe (metraż, pomieszczenia, wyposażenie)	Źródła finansowania placówki
<p>Placówka Wsparcia Dziennego Świetlica „Promyki”, Adres: ul. Baczyńskiego 15/25 38-200 Jasło Dane kontaktowe: Tel: 726178782 promykijaslo@wp.p.pl organ prowadzący: Polski Komitet Pomocy Społecznej Stowarzyszenie Charytatywne Zarząd Miejski Kościuszki 45 38-200 Jasło</p>	<p>W ciągu roku szkolnego zajęcia w świetlicy odbywają się w godzinach 12:00-16:00.</p> <p>W okresie wolnym od zajęć szkolnych tj. wakacje, ferie - w godzinach 10:00-14:00</p>	6-18 lat	Do świetlicy mogą zapisać się dzieci, które spełniają kryteria wiekowe oraz takie które są zameldowane na terenie miasta Jasła.	Placówka Wsparcia Dziennego zapewnia dzieciom zajęcia z psychologiem, a w przypadku powtarzającego się niewłaściwego zachowania wychowanków wychowawcy podejmują współpracę z rodzicami mającą na celu poprawę zachowania dzieci.	Średnia liczba dzieci uczestniczących w zajęciach to około 30-35 osób.	Wychowawca z wykonywanym funkcją kierownika placówki i wychowawca	<p>Metraż: Sala ogólna: 24m²</p> <p>Toaleta: 2,21m²</p> <p>Składzik gospodarczy: 5,10m²</p> <p>Pomieszczenie na środki czystości: 2,04m²</p> <p>Wyposażenie:</p> <p>Regał x4,</p> <p>stół do tenisa stołowego,</p> <p>piłkarzyki stołowe,</p> <p>stoliki x7,</p> <p>krzesła x20,</p>	Urząd Miasta Jasła

							fotel obrotowy, X-box, biurko x3, telewizor, komputer x3, niszczarka do dokumentów, drukarka	
<p>Franciszkańska Świetlica „Radosna Przystań”; ul. Szopena 1, 38-200 Jasło mail: radosna.przystan@onet.pl organ prowadzący: Klasztor św. Antoniego Padewskiego Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych (Franciszkanie), tel. 134463491, jaslo@franciszkanie.pl</p>	<p>Od poniedziałku do czwartku w godz. 12:00 – 18:00; w piątek w godz. 9:30 – 15:30.</p> <p>W czasie ferii zimowych i wakacji w godz. 9:00 – 15:00.</p>	<p>6–16 lat (w wyjątkowych przypadkach do 18 roku życia)</p>	<p>Dzieci przyjmowane są na wniosek rodziców bądź opiekunów prawnych w miarę wolnych miejsc w placówce, przeprowadzana jest rozmowa z rodzicem/opiekunem, zainteresowanym zapisem dziecka do placówki. Jeśli jest brak wolnych miejsc czekają na liście rezerwowej. W pierwszej kolejności przyjmowane są dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, z problemami wychowawczymi z trudnościami w nauce.</p>	<p>Diagnozowanie dzieci opiera się przede wszystkim na obserwacji dziecka oraz kontakcie z jego rodzicami/opiekunami. Plan pracy z dzieckiem i jego rodziną jest ustalany na bieżąco z rodzicami/opiekunami w oparciu o zdiagnozowanie problemów i podjęcie działań zmierzających do ich rozwiązania oraz wzmocnienia pozytywnych postaw u dziecka. Obserwacja i podjęcie działań wychowawczych jest konsultowane w kadrze placówki.</p>	12	2 wychowawców w tym jeden pełniący funkcję kierownika placówki; psycholog; wolontariusze.	<p>sala – 50 m²., szatnia, toaleta, dostęp do kuchni; w sali: aneks kuchenny.</p>	<p>Środki własne Klasztoru Św. Antoniego Padewskiego o Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych (Franciszkanie);</p> <p>Dotacja Miasta Jasła</p>

Świetlica Romska organ prowadzący: Stowarzyszenie Romów Bahtałe-Roma ul. Kościuszki 53/22, 38-200 Jasło Tel. 889 830 846	Pn. 15.00 – 18.00 Wt. 14.00 – 18.00 Śr. 14.00 – 18.00 Czw. 14.00 – 18.00 Pt. 15.00 – 18.00	3-18 lat			do 15 lat	kierownik 2 nauczycieli asystent asystent	Ok. 100 m ² aneks kuchenny 2 x WC 2 gabinety	MSWiA
Świetlica „Lisy”, Zespół Szkół Miejskich Nr 3 w Jaśle ul. Szkolna 38, 38 – 200 Jasło Świetlica „Cichociemni”, Szkoła Podstawowa nr 4 w Jaśle ul. Wincentego Pola 9, 38 – 200 Jasło Świetlica „Golesz”, Zespół Szkół Miejskich nr 6, ul. Lwowska 36, 38 – 200 Jasło Organ prowadzący:	Na stałe piątki 15:30 - 18:30 oraz dodatkowe działania w weekendy zgodnie z harmonogramem pracy drużyn.	6-18 lat	Rekrutacja zgodnie z wymaganiami projektu	Zgodnie z projektem	45	Drużynowi - wolontariusze. Koordynator	Harcówki drużyn na bazie szkół miejskich, siedziba hufca. Świetlica Golesz zmieniła teren działania w lutym 2022 na SP nr 2 w Jaśle.	2018 -2020 finansowanie z projektu „Podkarpacka Sieć Wsparcia Wychowawczej Funkcji Rodziny”

ZHP Chorągiew Podkarpacka								
Placówka Wsparcia Dziennego w formie specjalistycznej z funkcją opiekuńczą dla dzieci i młodzieży z terenu Miasta Jasła 38-200 Jasło, ul. Kościuszki 38 Prowadzona przez Stowarzyszenie „Twój Potencjał” 38-200 Jasło, ul. Floriańska 18”	<p>Czas pracy Placówki: 13.00 – 22.00</p> <p>Czas pracy z dziećmi w Placówce: 14.00 – 19.00</p> <p>od poniedziałku do piątku</p>	<p>Dzieci i młodzież w wieku od 7 do 16 lat z terenu Miasta Jasła /obecnie uczęszczeni zają w dzieci w wieku od 7 do 14 lat/</p>	<p>Zgodnie z Regulaminem Rekrutacji:</p> <p>1. Podopieczni mogą zostać przyjęci do Placówki:</p> <p>1) na ich prośbę, po dostarczeniu zgody rodziców/opiekunów prawnych;</p> <p>2) na prośbę rodzica/opiekuna prawnego;</p> <p>3) na wniosek Sądu Rodzinnego;</p> <p>4) na wniosek pracownika socjalnego, po uzyskaniu zgody rodziców/opiekunów prawnych.</p> <p>2. W pierwszej kolejności opieką w Placówce zostają objęte osoby lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, a w szczególności:</p> <p>1) rodziny z problemem alkoholowym,</p> <p>2) rodziny wielodzietne;</p> <p>3) dzieci i młodzież z deficytami edukacyjnymi,</p> <p>4) dzieci i młodzież w wysokim stopniu niedostosowane społecznie, sprawiające problemy wychowawcze,</p> <p>5) osoby lub rodziny korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej,</p> <p>6) osoby objęte asystenturą przez MOPS,</p> <p>7) osoby przebywające w pieczy zastępczej oraz rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;</p>	<p>Na podstawie diagnozy przeprowadzonej przez psychologa/psychoterapeutę opracowany zostaje indywidualny plan pracy z dzieckiem. Każde z dzieci objęte jest w tygodniu 1 h zajęć specjalistycznych indywidualnych prowadzonych przez psychologa/psychoterapeutę, pedagoga, logopedę, oligofrenopedagoga lub mediatora w zależności od zdiagnozowanych potrzeb. Ponadto z dziećmi prowadzone są zajęcia grupowe specjalistyczne: socjoterapeutyczne, muzyczno-taneczne, sportowe, z zakresu terapii zajęciowej</p>	<p>Około 16 – 18 osób</p>	<p>1. Kierownik Placówki</p> <p>2. Wychowawcy</p> <p>3. Specjaliści prowadzący zajęcia grupowe z dziećmi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - socjoterapeutyczne - muzyczno-taneczne - sportowe - z zakresu terapii zajęciowej - rekomendowane programy profilaktyczne <p>4. Specjaliści prowadzący zajęcia indywidualne z dziećmi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - psycholog/psychoterapeuta - pedagog 	<p>Lokal w Jasle, przy ul. Kościuszki 38 o powierzchni 188,65 m² składający się z dużej sali do prowadzenia zajęć grupowych, mniejszej sali do prowadzenia zajęć grupowych oraz dwóch pomieszczeń do prowadzenia zajęć indywidualnych z dziećmi. W lokalu znajdują się cztery toalety / w tym jedna dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych/, zaplecze socjalne</p>	<p>Placówka jest finansowana ze środków Miasta Jasła przy wkładzie własnym Stowarzyszenia „Twój Potencjał”</p>

		<p>8) osoby nieletnie, wobec których zastosowano środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji objęte nadzorem kuratora sądowego,</p> <p>9) osoby z niepełnosprawnością,</p> <p>10) osoby przewlekle chore.</p> <p>3. Do wyłonienia podopiecznych Placówki powołana zostaje Komisja Rekrutacyjna składająca się min. z 2 osób.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Komisję Rekrutacyjną powołuje Zarząd Stowarzyszenia „Twój Potencjał”. - Komisja Rekrutacyjna na podstawie danych zawartych w dokumentacji zgłoszeniowej dokonuje weryfikacji potencjalnych uczestników Placówki pod względem spełniania kryterium grupy docelowej i zaliczenia lub nie do osób i rodzin preferowanych do objęcia wsparciem. - Kandydaci o wynikach rekrutacji zostają powiadomieni telefonicznie. - Rekrutacja uczestników przebiega z zachowaniem zasady równych szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób niepełnosprawnych. <p>4. Rezygnacja z uczestnictwa w Placówce jest dobrowolna i możliwa w każdej chwili.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rezygnacja z uczestnictwa w Placówce musi mieć formę pisemną – dostarczona osobiście lub listownie przez rodzica opiekuna prawnego i zawierać powód rezygnacji. - Rodzic lub opiekun prawny zobowiązuje się do niezwłocznego powiadomienia Placówki o przerwaniu 	<p>oraz realizowany jest rekomendowany program profilaktyczny. Wszystkie zajęcia są dostosowane do indywidualnych potrzeb i możliwości danego dziecka. Aby oddziaływania wychowawczo-terapeutyczne wobec dziecka były skuteczne wsparciem objęci są również rodzice dzieci uczęszczających na Placówkę w ramach współpracy pomiędzy Stowarzyszeniem „Twój Potencjał”, a Ośrodkiem Psychoterapii w Jaśle. Ponadto Stowarzyszenie „Twój Potencjał” dodatkowo realizowało projekt „Rodzina to moja drużyna”, w ramach którego rodzice uczestniczyli w</p>	<p>- logopeda - oligofrenopeda - mediator</p>		
--	--	--	--	---	--	--

			uczestnictwa dziecka w zajęciach Placówki. - W przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności dziecka w Placówce, a także w przypadku braku kontaktu z rodzicem lub opiekunem prawnym w okresie dłuższym niż 4 tygodnie możliwe jest skreślenie dziecka z listy uczestników zajęć w Placówce.	spotkaniach z psychologiem.					
--	--	--	---	-----------------------------	--	--	--	--	--

Źródło: Urząd Miasta Jasta

5.4. Rodziny wspierające

W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Zgodnie z art. 29 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego jak również kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Formy takiej współpracy, mogą być różnorodne, uzależnione od ustaleń pomiędzy zainteresowanymi stronami i zależą od ich inicjatywy. Rodzina powołana do tej funkcji może pochodzić z bezpośredniego otoczenia rodziny wspieranej, ustanawiana jest po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego i uzyskaniu pozytywnej opinii.

Zgodnie z danymi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jaśle w latach 2020 i 2021 zawarta została umowa z 1 rodziną wspierającą, natomiast w 2022 roku ze względu na brak zgłoszeń nie ustanowiono żadnej rodziny wspierającej.

6. Asystentura rodzinna

Asystent rodziny zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jest osobą, która wspiera rodziny w przezwyciężaniu trudności związanych z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci. Asystent rodziny ułatwia rodzinom wypełnianie ról społecznych, w celu doprowadzenia do osiągnięcia fundamentalnej stabilizacji życiowej. Stara się nie dopuścić do umieszczenia dzieci poza rodziną w placówkach opiekuńczo – wychowawczych lub rodzinach zastępczych. W przypadku, gdy dzieci znajdują się w pieczy zastępczej, rolą asystenta jest podjęcie działań na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny. Rolą asystenta rodziny jest podejmowanie konstruktywnych działań w pracy z rodziną za pomocą wszelkich dostępnych środków, przy wykorzystaniu zasobów własnych i instytucji. Asystenci rodziny, podczas pracy z rodzinami w badanych latach najczęściej podejmowali takie działania jak: rozmowy wspierające, rozmowy dyscyplinujące, modelowanie prawidłowych postaw rodzicielskich, pedagogizacja rodziców, asystowanie podczas czynności dnia codziennego.

Tabela 14. Asystentura rodzinna w MOPS w Jaśle w latach 2020-2022

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	21	26	33
w tym: Liczba rodzin wielodzietnych objętych wsparciem asystenta rodziny	9	9	16
Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	46	55	79

Liczba rodzin objętych asystenturą rodziny na podstawie postanowienia Sądu	1	5	7
---	---	---	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Jaśle

W badanych latach liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny systematycznie się zwiększała. W roku 2022 o 71,74 % wzrosła także liczba dzieci pozostających pod opieką asystenta rodziny w porównaniu do roku 2020. W latach 2020 i 2022 rodziny wielodzietne stanowiły niespełną połowę rodzin objętych pomocą asystenta rodziny. Corocznie wzrasta liczba rodzin, które zostały zobowiązane do współpracy z asystentem rodziny postanowieniem Sądu. W 2020 roku była to zaledwie jedna rodzina a w 2022 roku tych rodzin było już 7.

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli stwierdzić należy, że częściowo jest to spowodowane napływem rodzin spoza terenu miasta Jaśła, które z powodu problemów z prawem czy prawidłowym wypełnianiem ról rodzicielskich migrują z miasta do miasta chcąc zachować anonimowość. Inną przyczyną tej sytuacji jest fakt długotrwałego pozostawiania rodzin w izolacji społecznej podczas pandemii COVID – 19, która przyniosła wiele negatywnych konsekwencji dla rodzin, m.in. eskalację konfliktów, obniżenie standardu życia, nasilenie problemów w obszarze zdrowia fizycznego i psychicznego.

Tabela 15. Struktura rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2020-2022

Wyszczególnienie	Liczba rodzin		
	2020	2021	2022
Rodzina pełna	14	13	17
Rodzina niepełna	5	10	10
Rodzina zrekonstruowana	2	3	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Jaśle

Zgodnie z przedstawionymi danymi największą grupę rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach badanych stanowiły rodziny pełne. Corocznie wzrasta liczba rodzin zrekonstruowanych korzystających ze wsparcia asystenta rodziny.

W poniższej tabeli przedstawiono problemy występujące w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2020-2022.

Tabela 16. Problemy rodzin objętych wsparciem asystenta rodzin w latach 2020-2022

Problem rodziny	Liczba rodzin		
	2020	2021	2022
Problemy w załatwianiu spraw urzędowych	7	10	17
Samotne macierzyństwo	4	10	17
Problemy mieszkaniowe	8	8	9
Bezrobocie	11	16	19
Problemy zdrowotne w rodzinie	12	13	17
Problemy alkoholowe	6	7	8
Problemy finansowe	16	17	20
Problemy z racjonalnym gospodarowaniem budżetem domowym	5	7	12
Problemy z prawidłowym prowadzeniem gospodarstwa domowego	8	9	13
Problemy z prowadzeniem zdrowego stylu życia	4	5	13
Problemy z systematyczną kontrolą lekarską	7	7	15
Problemy z utrzymaniem prawidłowej komunikacji między członkami rodziny	13	15	20
Problemy z organizacją czasu wolnego	11	9	19
Problemy opiekuńczo – wychowawcze	21	26	33
Problemy z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych	5	8	23
Problemy z podjęciem terapii	10	11	15
Problemy w nawiązywaniu stałego kontaktu ze szkołą	4	4	11
Problemy z prawidłową relacją międzysąsiedzką	4	7	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od asystentów rodziny zatrudnionych w MOPS w Jaśle

Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że do najczęstszych problemów występujących w rodzinach objętych wsparciem asystentów rodziny można zaliczyć problemy opiekuńczo – wychowawcze, problemy finansowe, zaburzoną komunikację w rodzinie,

bezrobocie, problemy zdrowotne. Na szczególną uwagę zasługują dane dotyczące wzrostu problemów opiekuńczo - wychowawczych, które wzrosły o 36,36 % w roku 2022 w stosunku do roku 2020. Rodziny objęte wsparciem asystenta dodatkowo wykazują opór przed podjęciem terapii, problemy w załatwianiu spraw urzędowych, często również samotnie wychowują dzieci. Występują u nich dysfunkcje, które często prowadzą do zachowań patologicznych wśród małoletnich i dorosłych członków rodziny.

Tabela 17. Powody zakończenia współpracy asystenta rodziny z rodziną w latach 2020-2022

Wyszczególnienie	Liczba rodzin		
	2020	2021	2022
Osiągnięcie celów	4	2	8
Brak współpracy	0	4	2
Brak efektów współpracy	0	0	0
Zmiana metody pracy	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Jaśle

Zakończenie współpracy asystenta rodziny z rodziną następuje na wniosek asystenta rodziny. Pracę z największą liczbą rodzin zakończono w 2022 roku. W powyższej tabeli przedstawiono powody zakończenia współpracy asystenta rodziny z rodziną.

Dominującym powodem zakończenia współpracy asystenta rodziny z rodzinami objętymi wsparciem w badanych latach było osiągnięcie złożonych celów. Oznacza to, że rodziny współpracujące z asystentami rodzin zrealizowały cele zawarte w planach pracy. Rodziny te po zakończeniu współpracy objęte są trzymiesięcznym monitoringiem.

7. Piecza zastępcza

Pieczka zastępcza jest sprawowana w sytuacji niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Organizowana jest w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są: rodzina zastępcza spokrewniona, rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa w tym pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna jak również rodzinny dom dziecka.

Instytucjonalna piecza zastępcza sprawowana jest w postaci: placówki opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo – terapeutycznej oraz w postaci interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Zgodnie z art. 182 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej starosta wykonuje za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy w Rodzinie w Jaśle dotyczących realizacji zadania w zakresie pieczy zastępczej, w tabelach poniżej przedstawiono dane dotyczące rodzin zastępczych z terenu miasta Jasła oraz powiatu jasielskiego, a także

charakterystykę dzieci z terenu miasta Jasła przebywających w pieczy zastępczej w latach 2020-2022.

Tabela 18. Liczba rodzin zastępczych z terenu Miasta Jasła oraz powiatu jasielskiego w latach 2020-2022

Wyszczególnienie	Powiat jasielski	Miasto Jasło	Powiat jasielski	Miasto Jasło	Powiat jasielski	Miasto Jasło
	2020		2021		2022	
Rodziny zastępcze ogółem	73	24	71	22	64	16
Rodziny spokrewnione	35	19	32	16	26	10
Rodziny niezawodowe	29	5	30	6	29	6
Rodziny zawodowe, w tym:	9	0	9	0	9	0
specjalistyczne	3	0	3	0	3	0
Pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	1	0	1	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Z powyższych danych wynika, iż liczba rodzin zastępczych zarówno na terenie powiatu jak i Miasta Jasła corocznie zmniejsza się. W 2022 roku liczba rodzin zastępczych na terenie powiatu zmniejszyła się w stosunku do roku 2020 o 12,33 %, a na terenie Miasta Jasła o 33,33%. Najliczniejszą grupę rodzin zastępczych w latach 2020 - 2021 zarówno w powiecie jak i w mieście stanowiły rodziny spokrewnione - prawie 50 % ogółu wszystkich rodzin zastępczych w powiecie i ponad 72% w mieście Jaśle. Natomiast w roku 2022 liczba ta zmniejszyła się o prawie 60 % w powiecie i 62,5 % w mieście Jaśle.

Na terenie powiatu jasielskiego w latach 2020-2021 funkcjonowała jedna rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego.

Tabela 19. Liczba dzieci z terenu Miasta Jasła przebywająca w rodzinnej pieczy zastępczej

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Liczba dzieci w rodzinach zastępczych ogółem	48	47	33
w tym dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością	8	11	7
Liczba rodzin, z których pochodzą dzieci przebywające w pieczy zastępczej	32	34	20
Liczba dzieci w rodzinach spokrewnionych	23	20	15
w tym dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością	5	5	3
Liczba dzieci w rodzinach niezawodowych	16	18	12
w tym dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością	3	4	3
Liczba dzieci w rodzinach zawodowych ogółem	9	9	6

w tym dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością	0	2	1
Liczba dzieci w rodzinach zawodowych specjalistyczne	3	2	3
Liczba dzieci w rodzinach zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	1	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Z powyższych danych wynika, że corocznie zmniejsza się liczba dzieci z terenu Miasta Jasła przebywających w rodzinach zastępczych, w 2022 roku liczba ta w porównaniu do liczby dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w 2020 zmniejszyła się o ponad 31%. Powyższe spowodowane jest tym, że zmniejsza się liczba osób chętnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Zauważyć również należy, że w roku 2022 zmniejszyła się liczba rodzin, z których pochodzą dzieci przebywające w rodzinach zastępczych o 37,5%. W tym samym roku spadła liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych zawodowych o 33,33 % w porównaniu do roku 2020 i 2021. Najwięcej dzieci z terenu Miasta Jasła przebywało w rodzinach spokrewnionych.

Tabela 20. Liczba dzieci z terenu Miasta Jasła przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych oraz liczba rodzin, z których pochodzą dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2020-2022

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych typu interwencyjnego, rodzinnego, socjalizującego na terenie powiatu jasielskiego	5	5	5
Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych poza terenem powiatu jasielskiego	1	6	4
Liczba rodzin, z których pochodzą dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo – wychowawczych	4	6	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Analizując powyższe dane, stwierdzić należy, że w badanych latach liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu interwencyjnego, rodzinnego, socjalizującego znajdujących się na terenie powiatu jasielskiego utrzymuje się na tym samym poziomie. W placówkach opiekuńczo – wychowawczych poza terenem powiatu jasielskiego najwięcej, bo aż 6 dzieci przebywało w 2021 roku.

Tabela 21. Struktura rodzin, z których dzieci przebywają w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2020-2022

Typ rodziny/Rok	2020	2021	2022
Rodziny zastępcze			
Pełna	6	9	2
Niepełna	17	20	10
Konkubinat	1	3	2
Zrekonstruowana	4	1	2
Sieroctwo pełne	0	0	0
Placówki opiekuńczo – wychowawcze			
Pełna	0	1	0
Niepełna	3	4	1
Konkubinat	1	1	1
Zrekonstruowana	0	0	1
Sieroctwo pełne	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Analizując powyższe dane podkreślić należy, że w latach badanych zarówno w rodzinach zastępczych jak i placówkach opiekuńczo - wychowawczych najczęściej przebywały dzieci z rodzin niepełnych, w 2022 roku znacznie zmniejszyła się liczba rodzin pełnych, z których dzieci przebywały w pieczy zastępczej.

Do pieczy zastępczej dzieci trafiają najczęściej ze względu na dysfunkcje rodziny spowodowane problemami społecznymi tj. alkoholizm, niepełnosprawność członka rodziny, choroby psychiczne jak również niewydolność wychowawcza.

Tabela 22. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo – wychowawczych, które powróciły do rodzin naturalnych

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, które powróciły do rodziny naturalnej	0	4	0
Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, które powróciły do rodziny naturalnej	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Z powyższych danych wynika, że jedynie w 2021 roku 4 dzieci opuściło rodzinną pieczę zastępczą, natomiast w pozostałych latach żadne dziecko z terenu Miasta Jasła nie powróciło do rodziny naturalnej, także w tym okresie żadne z dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych nie powróciło do rodzin naturalnych.

Do głównych działań podejmowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle na rzecz wychowanków opuszczających pieczę zastępczą w latach 2020-2022 były: pomoc na kontynuowanie nauki, wsparcie na zagospodarowanie oraz pomoc na usamodzielnienie.

Tabela 23. Działania podejmowane na rzecz wychowanków z terenu miasta Jasła opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo – wychowawcze w latach 2020-2022

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Pomoc na kontynuowanie nauki	5	6	7
Pomoc na zagospodarowanie	0	0	1
Pomoc na usamodzielnienie	1	1	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Zgodnie z art. 77 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się na ich wniosek opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Do głównych zadań koordynatora należy m.in. udzielanie pomocy rodzinom zastępczym w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej, przygotowanie planu pomocy dziecku, zapewnienie rodzinom zastępczym dostępu do specjalistycznej pomocy w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej. Na terenie powiatu jasielskiego koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnia Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle. Strukturę zatrudnienia koordynatorów przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 24. Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i liczba rodzin objętych wsparciem koordynatorów w latach 2020-2022

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Liczba koordynatorów	4	4	4
Liczba rodzin objęta wsparciem koordynatora	55	44	44

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Z przedstawionych w tabeli danych wynika, że w badanych latach zatrudnienie koordynatorów utrzymuje się na tym samym poziomie, zmniejszyła się natomiast liczba rodzin objętych opieką koordynatora o 20%. W 2020 roku na jednego koordynatora przypadało około 14 rodzin natomiast w latach 2021 i 2022 było to 11 rodzin. Zaznaczyć należy, że jednym z zadań realizowanych przez asystenta rodziny na rzecz rodzin naturalnych, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej jest współpraca z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

Na terenie powiatu jasielskiego w latach 2020 - 2022 funkcjonowała jedna placówka opiekuńczo-wychowawcza – Dom Dziecka w Kołaczycach. W tabeli poniżej przedstawiono liczbę miejsc oraz liczbę dzieci przebywającą w ww. placówce w latach 2020 - 2022.

Tabela 25. Liczba miejsc w Domu Dziecka w Kołaczycach i liczba dzieci w nim przebywających w latach 2020-2022

Wyszczególnienie	2020		2021		2022	
	Liczba miejsc	Liczba dzieci	Liczba miejsc	Liczba dzieci	Liczba miejsc	Liczba dzieci
Dom Dziecka w Kołaczycach	23	23	23	17	14	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Analizując powyższe dane stwierdzić należy, że w roku 2020 i 2022 liczba dzieci przebywających w Domu Dziecka w Kołaczycach była równa liczbie dostępnych miejsc, jedynie w roku 2021 liczba dzieci tam umieszczonych była mniejsza niż liczba miejsc.

Zgodnie z art. 176 ust. 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jednym z zadań własnych gminy jest współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadaptacyjnym.

W tabeli poniżej przedstawiono dane dotyczące współfinansowania pobytu dzieci z terenu Miasta Jasła w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2020-2022

Tabela 26. Liczba dzieci w pieczy zastępczej, za które Miasto ponosiło odpłatność jak również kwota wydatkowana na pokrycie ww. kosztów w latach 2020 -2022

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Liczba dzieci w pieczy zastępczej za które miasto ponosiło odpłatność ogółem w tym:	41	47	45
w rodzinnej pieczy zastępczej	37	38	35
w instytucjonalnej pieczy zastępczej	4	4	10
Kwota wydatkowana na pokrycie kosztów związanych z pobytem dzieci w pieczy zastępczej	262 367,99 zł	329 866,73 zł	409 201,82 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS

Z powyższych danych wynika, że w 2021 liczba dzieci, za które Miasto pokrywało wydatki na opiekę i wychowanie w pieczy zastępczej była najwyższa w badanych latach i wynosiła o 14,63% więcej w porównaniu do roku 2020. Znacznie wzrosły wydatki na opiekę i wychowanie za pobyt 10 dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej, gdzie w latach poprzednich było tam umieszczonych o ponad połowę mniej dzieci. Kwota wydatkowana na pokrycie kosztów związanych z opieką systematycznie ulega zwiększeniu. Wzrost wydatków związany jest z pobytem dzieci w pieczy zastępczej przez okres powyżej dwóch lat.

8. Wsparcie rodziny na podstawie badań ankietowych

Na potrzeby niniejszego Programu MOPS w Jaśle przeprowadził badanie ankietowe wśród rodziców mieszkających na terenie miasta Jasła oraz osób, które nie są rodzicami, ale zamieszkują na terenie miasta i znają w swoim otoczeniu rodziny wychowujące dzieci. Badania zostały przeprowadzone metodą sondażu diagnostycznego, przy wykorzystaniu kwestionariusza ankiety, drogą elektroniczną oraz w wersji tradycyjnej.

W badaniu uczestniczyło 58 mieszkańców miasta Jasła. Ankieta została podzielona na część A przeznaczoną dla rodziców mieszkających na terenie miasta Jasła i część B dla mieszkańców miasta, którzy nie są rodzicami, ale są spokrewnieni z rodzinami z dziećmi lub mają takie rodziny w swoim otoczeniu. Badanie dotyczyło trudności wychowawczych, z których doświadczają rodzice i sposobów ich rozwiązywania.

Tabela 27. Charakterystyka respondentów

Charakterystyka respondentów			
Ankieta	Liczba osób	Kobiety	Mężczyźni
Część A	43	37	6
Część B	15	9	6

Charakterystyka respondentów		
Przedział wiekowy	Część A	Część B
Poniżej 26 r.ż.	6	0
27-33	8	1
34-39	16	3
40-45	8	7
Powyżej 45 r. ż.	5	4
Wykształcenie		
Podstawowe	8	1
Zawodowe	11	1
Średnie	14	7
Wyższe	10	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych

Część ankiety dotyczącej rodziców wypełniło 43 osoby, w tym zdecydowaną większość stanowiły kobiety. Drugą część ankiety wypełniło 15 osób, w tym 9 kobiet. Jak wskazuje powyższa tabela najczęściej odpowiedzi wśród rodziców udzielili respondenci w wieku 34-39 lat, posiadający średnie wykształcenie. Część przeznaczoną dla mieszkańców miasta, którzy nie są rodzicami wypełniło najczęściej osób w wieku 40-45 lat, posiadających również średnie wykształcenie.

Spośród ankietowanych, którzy uzupełnili część A kwestionariusza 14 osób wskazało, że ich rodzina składa się z 1-3 członków a 29 badanych podało, że w skład ich rodziny wchodzi powyżej 4 osób. Łącznie respondenci wykazali, że w ich rodzinach wychowuje się 87 dzieci do 18 r.ż., 4 badanych posiada dzieci, które przebywają w pieczy zastępczej.

Badani mieszkańcy miasta Jasła, którzy nie są rodzicami znają 75 rodzin z dziećmi przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych i większość z nich zna rodziny posiadające dzieci przebywające w rodzinie zastępczej, adopcyjnej lub placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Tabela 28. Problemy rodzin z dziećmi przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	
	Część A	Część B
Ubóstwo	7	8
Bezrobocie	18	11
Niepełnosprawność/długotrwała choroba	19	6
Alkoholizm	12	9
Narkomania	1	1
Przestępczość	1	1
Przemoc domowa	6	8
Rozpad rodziny	13	9
Inne uzależnienia	3	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych

Najczęściej wymienianymi problemami powodującymi trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych podawanymi przez rodziców są: niepełnosprawność i długotrwała choroba, bezrobocie, rozpad rodziny i alkoholizm. Pozostali mieszkańcy zauważyli podobne problemy, ponadto na takim samym poziomie wskazali ubóstwo i przemoc domową.

Badani rodzice podali, że najczęściej występującymi niekorzystnymi zjawiskami w ich rodzinach są: zaburzenia emocjonalne u dziecka, zaburzona komunikacja rodzinna, problemy

z edukacją dzieci i ich wielogodzinne spędzanie czasu przed komputerem, telefonem czy telewizorem. Natomiast ankietowani, którzy nie są rodzicami zauważyli w rodzinach, występowanie najczęściej problemów z edukacją, zaburzoną komunikacją rodzinną, agresję u dzieci i wielogodzinne spędzanie czasu przed komputerem, telefonem, telewizorem.

Tabela 29. Niekorzystne zjawiska występujące w rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	
	Część A	Część B
Zaburzona komunikacja rodzinna (np. niektórzy członkowie ze sobą nie rozmawiają lub ograniczają swój kontakt)	10	9
Agresja dziecka (w stosunku do rodziny/nauczycieli/rówieśników)	8	8
Problemy z edukacją dziecka (niskie oceny, powtarzanie klasy, negatywizm szkolny, wagarowanie)	10	12
Dominacja dziecka w rodzinie/nieposłuszeństwo	9	4
Wielogodzinne spędzanie czasu przed komputerem/telefonem/tv	10	7
Brak czasu dla dziecka	5	6
Kradzieże dokonywane przez dziecko	4	2
Bójki dziecka	4	3
Próby samobójcze dziecka	2	1
Ucieczki z domu	1	4
Zaburzenia emocjonalne u dziecka	12	6
Przynależność do destrukcyjnych grup rówieśniczych	3	1
Uzależnienia dziecka (papierosy, alkohol, środki psychoaktywne)	3	5
Bunt dziecka nieadekwatny do wieku	6	2

Tabela 30. Czynniki powodujące pojawienie się trudności opiekuńczo – wychowawczych

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	
	Część A	Część B
Zła atmosfera w domu	13	8
Trudna sytuacja materialna	16	9
Przemoc domowa/awantury	14	12
Niewłaściwe postawy rodzicielskie	14	7
Brak autorytetów	13	8
Bezradność wychowawcza rodziców	10	7
Słaba więź emocjonalna z dzieckiem	13	7
Nałogi rodziców	19	10
Rozpad rodziny/eurosieroctwo	19	5
Trudna sytuacja zdrowotna/niepełnosprawność	14	4
Bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego	6	4
Wrogi stosunek nauczyciela do dziecka	6	3
Nieznajomość przez nauczyciela sytuacji życiowej dziecka	6	2
Niesprawiedliwe traktowanie dziecka przez nauczyciela	10	4
Brak akceptacji dziecka w grupie rówieśniczej/klasie	16	7
Przemoc rówieśnicza	13	7
Negatywny wpływ nieformalnych grup rówieśniczych/subkultur	5	1

Powyższa tabela obrazuje, że głównymi czynnikami mającymi wpływ na pojawienie się trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych zauważonymi przez badanych rodziców są: nałogi rodziców, rozpad rodziny, trudna sytuacja materialna i brak akceptacji dziecka

w grupie rówieśniczej. Druga grupa badanych wskazała: przemoc domową, nałogi rodziców, trudną sytuację materialną, złą atmosferę w domu i brak autorytetów jako czynniki najczęściej wpływające na pojawienie się trudności opiekuńczo wychowawczych w rodzinach.

Tabela 31. Propozycje działań zapobiegających występowaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych w rodzinach z dziećmi

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	
	Część A	Część B
Zwiększenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego (psycholog, psychiatra, pedagog, prawnik)	34	14
Podjęcie działań profilaktycznych przez gminę oraz placówki oświatowe na rzecz dzieci i rodziców w zakresie uzależnień (od używek, komputera, telefonu, internetu, zakupów, seksu)	27	12
Podjęcie działań profilaktycznych przez gminę oraz placówki oświatowe na rzecz dzieci i rodziców w zakresie przemocy domowej	20	11
Podjęcie działań profilaktycznych przez gminę oraz placówki oświatowe na rzecz dzieci i rodziców w zakresie bezdomności	15	6
Podjęcie działań profilaktycznych przez gminę oraz placówki oświatowe na rzecz dzieci i rodziców w zakresie przestępczość nieletnich	18	8
Podjęcie działań profilaktycznych przez gminę oraz placówki oświatowe na rzecz dzieci i rodziców w zakresie edukacji seksualnej	19	4
Podjęcie działań profilaktycznych przez gminę oraz placówki oświatowe na rzecz dzieci i rodziców w zakresie.... inne	2	0
Udzielanie rodzinom wsparcia pieniężnego i rzeczowego	22	4
Wsparcie rodzin poprzez asystenturę rodzinną, wolontariat, specjalistyczne usługi opiekuńcze, rodziny wspierające	23	6
Prowadzenie grup wsparcia, grup samopomocowych	18	5
Zapewnienie dostępu do terapii, mediacji	30	11
Organizowanie warsztatów dla dzieci i rodziców, funkcjonowanie szkoły dla rodziców	25	8
Zwiększenie ilości miejsc w placówkach wsparcia dziennego	16	7
Zwiększenie liczby miejsc w żłobkach i przedszkolach	18	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych

Powyższa tabela pokazuje, że ankietowani rodzice jak i pozostali mieszkańcy miasta jako działania zapobiegające występowaniu problemów opiekuńczo wychowawczych w rodzinach wskazywali najczęściej: zwiększenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego,

terapii i mediacji, podejmowanie działań profilaktycznych przez gminę i placówki oświatowe w zakresie uzależnień i przemocy domowej oraz organizowanie warsztatów dla dzieci i rodziców, funkcjonowanie szkoły dla rodziców, wsparcie rodzin przez asystenturę, udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom.

A) Placówki oświatowe

Analiza sytuacji dziecka i rodziny w oparciu o dane oświaty

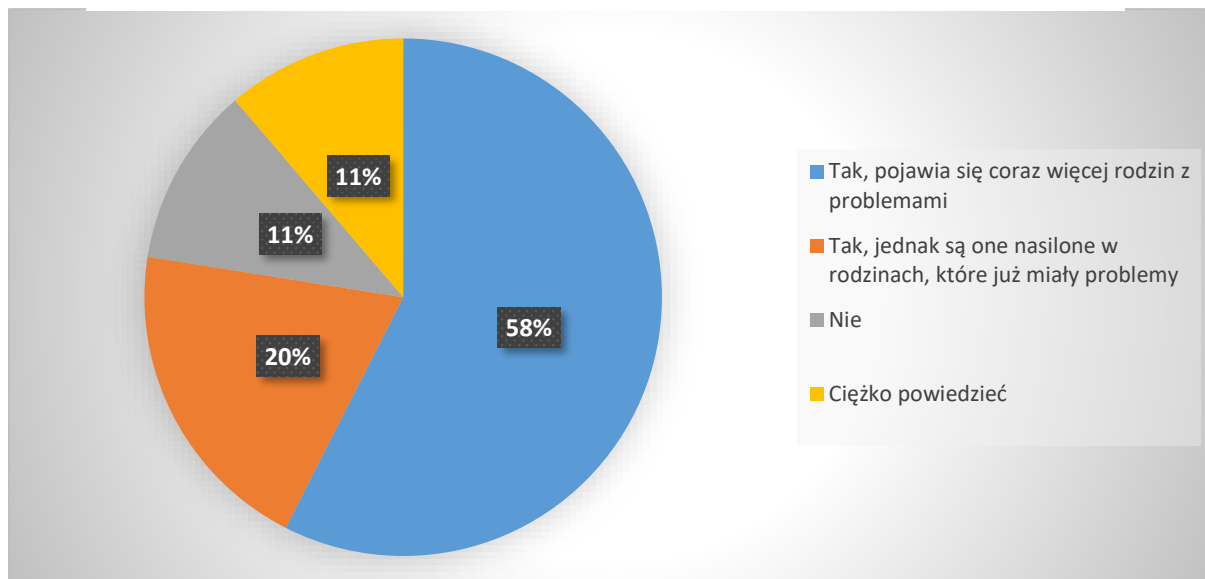
Placówki oświatowe mają znaczący wpływ na życie rodziny i stanowią ważny element rozwoju społecznego oraz edukacyjnego dzieci. Bardzo ważnym aspektem jest nauka, jednak placówki te, odgrywają istotną rolę w procesie wychowawczym. Nauczyciele pomagają w kształtowaniu wartości, norm społecznych i umiejętności interpersonalnych, co wspiera rodziców w wychowywaniu dobrze przystosowanych dzieci.

Placówki oświatowe z terenu miasta ściśle współpracują z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Jaśle. Wspierają one również rodziny w sferze opiekuńczo - wychowawczej. W szkołach i przedszkolach realizowanych jest szereg przedsięwzięć, programów, akcji profilaktycznych i edukacyjnych, które mają na celu pokazanie młodemu pokoleniu wartości jakimi powinni kierować się w swoim życiu.

Warto zaznaczyć, że współpraca między placówkami oświatowymi a rodzinami jest kluczowa dla efektywnego wsparcia rozwoju dzieci. Rodzice i opiekunowie odgrywają istotną rolę w edukacji swoich dzieci, a placówki oświatowe powinny działać jako partnerzy, aby zapewnić najlepsze warunki rozwoju i edukacji dla każdego dziecka.

Na potrzeby niniejszej diagnozy, przeprowadzono badania ankietowe wśród dyrektorów placówek oświatowych, pedagogów, psychologów oraz wychowawców klas wszystkich placówek oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Miasto Jasło. w ankiecie uczestniczyło 12 dyrektorów, 6 pedagogów, 3 psychologów oraz 59 wychowawców klas oraz grup przedszkolnych, którzy łącznie wypełnili 80 ankiet.

Wykres 1. Czy zauważył/a Pan/Pani nasilenie się w ostatnich 3 latach problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach?

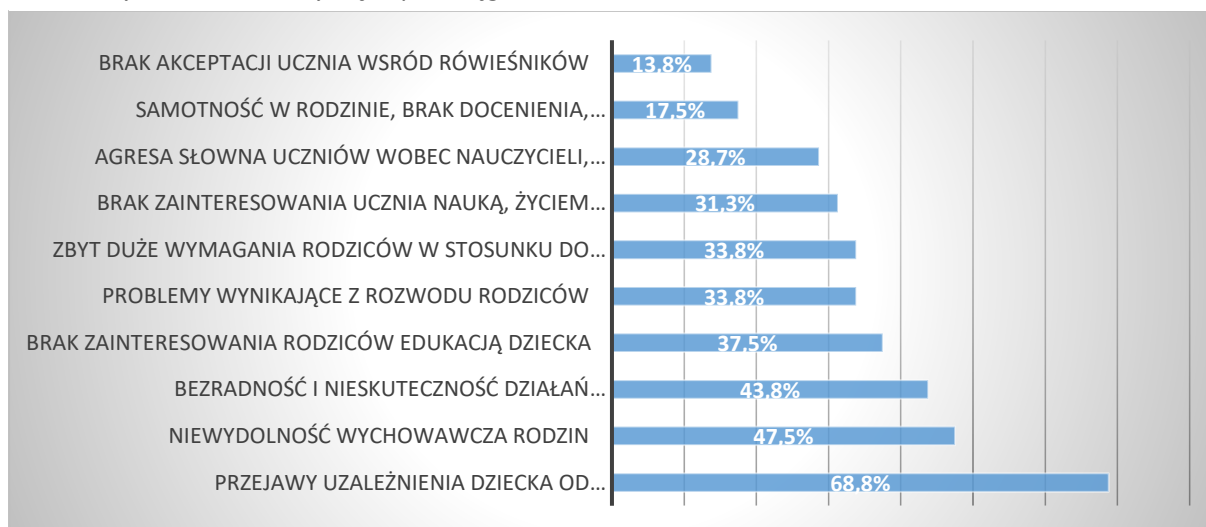

Źródło: opracowanie na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych przez Wydział Oświaty Urzędu Miasta Jasła

Nasilenie problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach może wynikać z różnych czynników i może prowadzić do trudności zarówno dla rodziców, jak i dla dzieci. W celu poznania problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach uczniów, ankietowani zostali poproszeni o wskazanie problemów z którymi się spotykają w placówkach oraz które wyraźnie nasiliły się w przeciągu ostatnich 3 lat szkolnych.

Źródło: opracowanie na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych przez

Wykres 2. Problemy opiekuńczo-wychowawcze rodzin zaobserwowane w placówkach oświatowych, które nasiliły się w przeciągu ostatnich 3 lat

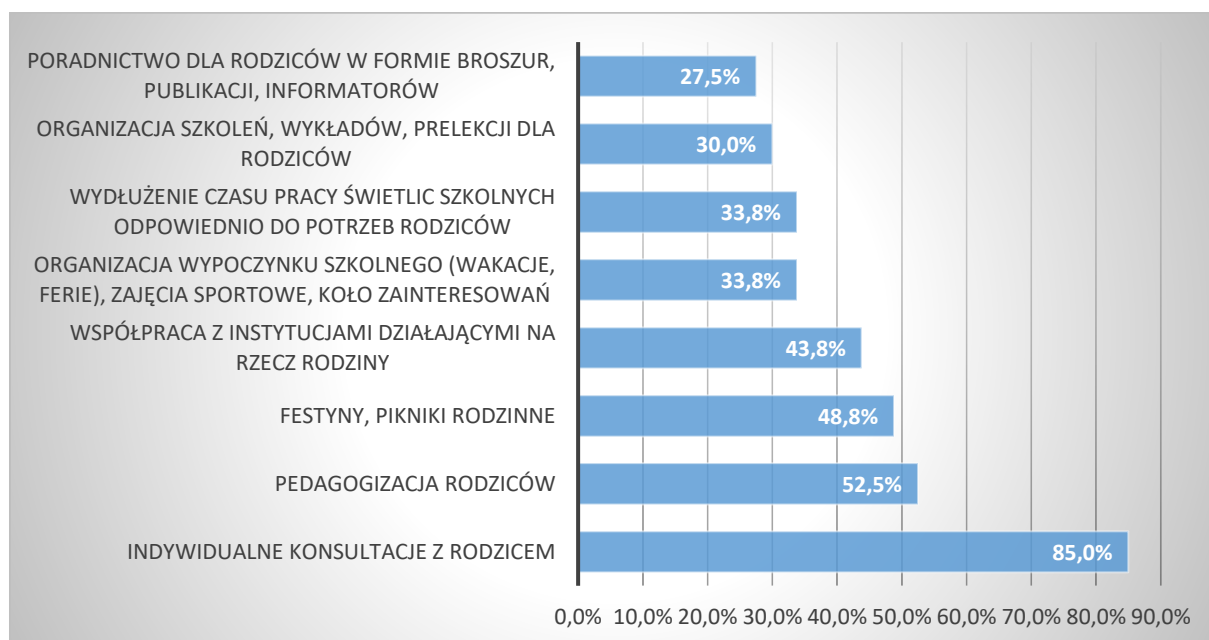
Wydział Oświaty Urzędu Miasta Jasła

Najczęściej wskazywanym problemem, który coraz częściej jest zauważany w rodzinach, są przejawy uzależnienia dziecka od komórki lub komputera (ponad 68 % wszystkich odpowiedzi) oraz niewydolność wychowawcza rodziny, w tym problemy wychowawcze z dzieckiem w szkole/przedszkolu (47,5 %). Inne również często pojawiające się problemy opiekuńczo-wychowawcze to:

- bezradność wychowawcza rodziny, czy też nieskuteczność działań wychowawczych,
- problemy rodzinne wynikające z rozvodu rodziców,
- brak zainteresowania rodziców nauką ucznia, co wiąże się też z niewystarczającą ilością czasu jaką rodzice poświęcają dziecku,
- zbyt duże wymagania rodziców w stosunku do dziecka (np. lepsze stopnie w szkole).

Szkoła może odegrać istotną rolę w przypadku problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach. Dlatego ważne jest, aby w przypadku nasilających się problemów rodzina otrzymywała odpowiednie wsparcie, zarówno ze strony społeczności, jak i profesjonalistów, takich jak psychologowie, terapeuci rodzinni czy prawnicy ds. rodziny, którzy mogą pomóc w rozwiązaniu problemów i zapewnieniu odpowiedniej opieki i wsparcia dla dzieci i rodziców.

Wykres 3. *Formy wsparcia realizowane w placówkach oświatowych, z których najczęściej korzystają rodziny*

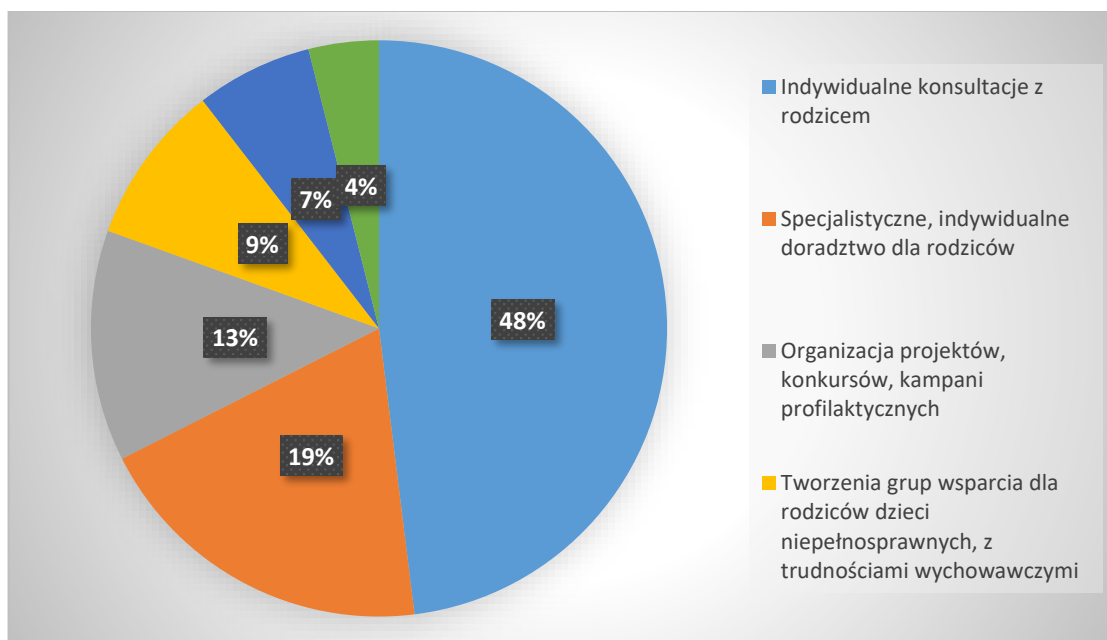

Powyższy wykres przedstawia różne formy wsparcia, które oferują placówki oświatowe w celu wsparcia rodzin. Najczęściej rodziny korzystają z indywidualnych konsultacji, zapewniających komfort i indywidualność, gdzie wskazuje się kierunki rozwoju ucznia, jego słabe i mocne strony (85 % ankietowanych).

Ponadto, rodziny chętnie uczestniczą w festynach i piknikach rodzinnych oraz biorą udział w spotkaniach z instytucjami działającymi na rzecz rodziny.

Wspieranie rodzin w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych wymaga wielowymiarowego podejścia i różnorodnych form wsparcia. Na potrzeby niniejszej analizy, ankietowani zostali poproszeni o wskazanie form wsparcia, które są najskuteczniejsze i przyczyniają się realnie do rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych.

Wykres 4. Formy wsparcia realizowane w placówkach oświatowych, które przyczyniają się do rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych

Źródło: opracowanie na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych przez Wydział Oświaty Urzędu Miasta Jasła

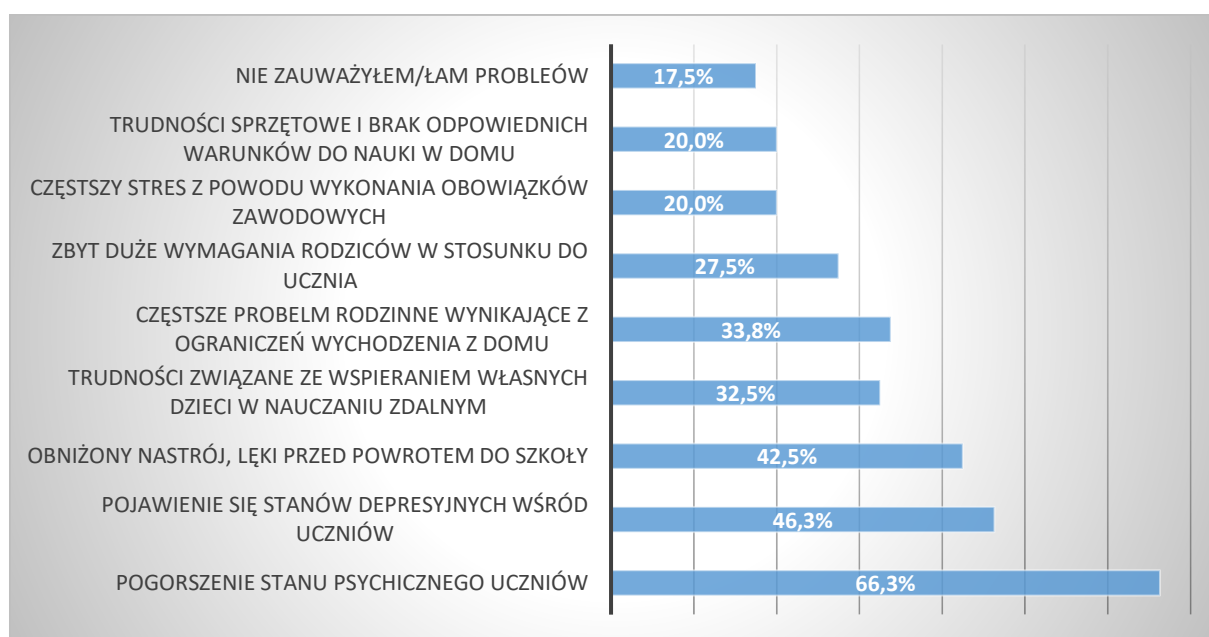
Najczęściej wymienianymi formami wsparcia, które zdaniem ankietowanych mają znaczący wpływ na ograniczenie problemów rodzin są indywidualne konsultacje z rodzicem (48 % odpowiedzi), zapewniające komfort, gdzie można wskazać kierunki rozwoju dziecka oraz specjalistyczne indywidualne doradztwo dla rodziców zarówno psychologiczne, prawne jak i socjalne (19 % odpowiedzi). Istotne jest także organizowanie cyklicznych projektów i kampanii profilaktycznych, wspierających wychowawczą funkcję rodziny, a także prowadzenie warsztatów i szkoleń. Pomocne może okazać się także tworzenie grup wsparcia dla rodzin o podobnych problemach wychowawczych.

Warto wspomnieć, iż w ostatnich 3 latach trwająca epidemia COVID-19 miała zdecydowany wpływ na życie rodzin i mogła przyczynić się do nasilenia pewnych problemów opiekuńczo-wychowawczych. Wśród zdecydowanej większości ankietowanych zauważalnym problemem jest pogorszenie stanu psychicznego uczniów (ponad 66 % odpowiedzi). Ponadto częściej pojawiają się stany depresyjne wśród uczniów oraz obniżony nastrój. Co więcej, problemy samych uczniów rzutowały na częstszy stres rodziców, co rodziło trudności ze wspieraniem własnych dzieci w nauce zdalnej.

Warto jednak podkreślić, że wpływ epidemii na konkretne rodziny był zróżnicowany, a niektóre rodziny mogły radzić sobie lepiej niż inne. Kluczowe jest dostarczanie wsparcia i zasobów dla rodzin, aby pomóc im w radzeniu sobie z trudnościami. Placówki edukacyjne, organizacje społeczne i instytucje rządowe mogą odgrywać ważną rolę w dostarczaniu tego rodzaju wsparcia.

W badaniu uczestniczyło 8 pedagogów, 2 psychologów oraz 105 wychowawców klas oraz grup przedszkolnych, którzy w sumie wypełnili 115 ankiet.

Wykres 5. Problemy opiekuńczo-wychowawcze, które nasiliły się w związku z epidemią Covid-19 w latach 2020-2022

Źródło: opracowanie na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych przez Wydział Oświaty Urzędu Miasta Jasła

9. Wnioski z diagnozy

- Zmniejsza się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, wzrasta natomiast liczba seniorów.
- Zmniejsza się liczba rodzin z dziećmi objętymi świadczeniami z pomocy społecznej, pomocą materialną dla uczniów co świadczy o poprawie sytuacji materialnej rodzin z dziećmi z terenu Miasta Jasła.
- Znacząco zwiększyła się liczba dzieci objętych pomocą w formie opieki do lat 3 w związku z czym zasadnym jest kontynuowanie prac zmierzających do utworzenia miejskiego żłobka.
- W dalszym ciągu zmniejsza się liczba uczniów szkół podstawowych.
- Na stałym poziomie utrzymuje się liczba dzieci uczęszczających do placówek wsparcia dziennego.

- W 2022 roku w porównaniu do 2020 roku zaobserwować można u dzieci uczęszczających do placówek wsparcia dziennego wzrost zjawisk patologicznych w związku z czym zasadnym jest kontynuowanie specjalistycznego wsparcia.
- W latach badanych zwiększyła się liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w tym rodzin, które do pracy z asystentem rodziny zobowiązane zostały postanowieniem sądu rodzinnego.
- Zmniejsza się liczba rodzin zastępczych zarówno na terenie Powiatu Jasielskiego jak i Miasta Jasła, na terenie Miasta Jasła najwięcej funkcjonuje rodzin zastępczych spokrewnionych.
- Dzieci z terenu Miasta Jasła w większości przebywają w rodzinach zastępczych spokrewnionych i rodzinach niezawodowych.
- Nieznacznie w 2022 roku w porównaniu do 2021 roku zmniejszyła się liczba dzieci z terenu Miasta Jasła przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu lub poza powiatem.
- Zarówno w 2020 jak i w 2022 roku żadne dziecko nie powróciło z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej w związku z czym wskazana jest realizacja wsparcia na rzecz rodzin naturalnych zmierzająca do jak najszybszego powrotu dzieci do rodziny biologicznej.
- Znacząco wzrasta kwota wydatkowana przez Miasto Jasło na pokrycie kosztów związanych z opieką i wychowaniem dzieci przebywających w pieczy zastępczej.
- Z przeprowadzonych na poczet diagnozy badań wynika, że dominującymi problemami wśród rodzin z dziećmi jest uzależnienie od telefonu, komputera, internetu, przemoc i agresja rówieśnicza co wskazuje na konieczność wdrożenia alternatywnych form spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży.
- Zmiany zachodzące w przestrzeni społeczno - gospodarczej przyczyniły się do wzrostu niewydolności wychowawczej rodzin z dziećmi w związku z czym wskazana jest realizacja usług społecznych zmierzających do wzmocnienia rodzin w wypełnianiu swoich funkcji.
- Z badań przeprowadzonych przez placówki oświatowe wynika, że w ciągu ostatnich trzech lat zauważalny jest wzrost trudności związanych z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Obserwuje się narastanie wyzwań w sferze rodzinnej, zwłaszcza w kontekście pojawienia się coraz większej liczby rodzin z trudnościami. Co istotne, te trudności są także nasilone w przypadku rodzin, które już wcześniej borykały się z problemami.

III. Zasoby instytucjonalne działające na w obszarze wspierania rodziny i dziecka na terenie Miasta Jasła

Na terenie Miasta Jasła funkcjonuje wiele podmiotów działających w obszarze wsparcia rodziny i dziecka. Do podmiotów realizujących zadania na rzecz rodziny należą m.in.:

Tabela 32. Charakterystyka wybranych podmiotów działających na rzecz rodziny

L.p.	Nazwa, dane teleadresowe podmiotu	Charakterystyka działalności podmiotów działających w obszarze wsparcia rodziny i dziecka
1.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaśle 38–200 Jasło ul. Szkolna 38, tel.13 44 643 28 e-mail: mopsjaslo@mopsjaslo.pl	Do zadań Ośrodka należy: - realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, - realizacja zadań z zakresu świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, dodatków mieszkaniowych, pomocy materialnej dla uczniów, - realizacja lokalnych dokumentów programowych, - realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Jasła na lata 2019-2024, - realizacja Jasielskiej Karty Dużej Rodziny i Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny.
2.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie 38–200 Jasło, ul. Rynek 18 tel. 13 44 834 40 e-mail: pcprjaslo@pcprjaslo.info	Do zadań PCPR należy; - realizowanie zadań w oparciu o ustawę o pomocy społecznej oraz ustawę o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, - prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, - organizowanie i finansowanie opieki w rodzinach zastępczych oraz placówkach opiekuńczo – wychowawczych, - przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz kontynuację nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo – wychowawcze oraz rodziny zastępcze, - prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczenie w nich skierowanych osób, - prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej, - opracowanie i realizacja powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej, - dofinansowanie dla osób niepełnosprawnych.

<p>3.</p>	<p>Wydział Oświaty Urzędu Miasta w Jaśle/ Placówki oświatowe podległe pod Wydział 38–200 Jasło, ul. Rynek 12 tel. 13 44 863 34 e-mail: wo@um.jaslo.pl</p>	<p>Do zadań Wydziału Oświaty należy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - koordynowanie obiegiem informacji oraz zadaniami związanymi z wsparciem ucznia i jego rodziny, - inicjowanie i finansowanie szkoleń dla nauczycieli z zakresu wspierania rodziny, - nadzór nad realizacją w szkołach i w przedszkolach zadań z zakresu wspierania rodziny. <p>Do zadań placówek oświatowych należą:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szkolenia rad pedagogicznych w zakresie wsparcia ucznia i rodziny, - realizacja programów i projektów profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w domowej, - współpraca z instytucjami i specjalistami zajmującymi się wspieraniem rodziny, - prowadzenie kampanii informacyjnych na temat pomocy dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi w środowiskach szkolnych i przedszkolnych, - prowadzenie indywidualnej opieki psychologiczno-pedagogicznej nad uczniem, - udzielenie rodzicom porad ułatwiających rozwiązywanie przez nich trudności.
<p>4.</p>	<p>Ośrodek Psychoterapii w Jaśle 38-200 Jasło, ul. Floriańska 18 tel. 13 44 063 33 e-mail: marzenalechwar81@o2.pl</p>	<p>W ramach Ośrodka funkcjonują: <i>Środowiskowy Ośrodek Pomocy Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży</i></p> <p>Zakres świadczeń udzielanych przez Ośrodek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - porady psychologiczne, diagnostyczne, - porady terapeuty środowiskowego, - psychoterapia indywidualna i grupowa, - interwencja kryzysowa, - psychoterapia rodzinna, - wizyty i porady domowe (psychologiczne, psychoterapeutyczne), - mediacje rodzinne, - porady prawne, - porady pracownika socjalnego. <p>Ośrodek świadczy kompleksowe usługi lecznicze z zakresu zdrowia psychicznego zarówno wobec dzieci jak i ich rodziców/opiekunów prawnych. <i>Poradnia Terapii Uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia</i></p> <p>W ramach Poradni pacjenci uzależnieni, współuzależnieni i DDA mają możliwość skorzystania z:</p> <ul style="list-style-type: none"> - psychoterapii indywidualnej i grupowej, - terapii małżeńskiej, rodzinnej, - porad pracownika socjalnego, - porad prawnika, - mediacji rodzinnych, - konsultacji rodzinnych,

		- interwencji kryzysowej. Ponadto w strukturze Ośrodka funkcjonuje Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od alkoholu.
5.	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy 38–200 Jasło, ul. Piotra Skargi tel. 13 44 634 67 e-mail: soswjaslo@interia.pl	Do zadań Ośrodka należy: - prowadzenie zajęć edukacyjnych na poziomie: szkoły podstawowej, gimnazjum, szkoły ponadgimnazjalnej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie i ruchowo w wieku od 7 do 25 lat, - udzielanie wszechstronnej pomocy rodzinom uczniów, - organizacja kilkudniowego wypoczynku dla swoich uczniów formie zielonych szkół,
6.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Jasle 38 – 200 Jasło ul. Słowackiego 6 tel. 13 44 645 46 e-mail: pppjaslo@wp.pl	Do zadań Poradni należy: - udzielanie porad i wskazówek dotyczących wspierania dziecka w jego rozwoju intelektualnym, emocjonalnym i społecznym, - wydawanie orzeczeń m.in. o potrzebie indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży, - wydawanie opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, - diagnozowanie zaburzeń rozwoju dziecka, - wczesne rozpoznawanie u dzieci wad wymowy, - terapia logopedyczna, pedagogiczna, oraz psychoterapia dzieci i młodzieży - terapia zaburzeń emocjonalnych dziecka (zaburzenia lękowe, moczenie nocne).
7.	Placówka wsparcia dziennego w formie specjalistycznej 38-200 Jasło, ul. Kościuszki 38 tel. 660 479 928 e-mail: twój.potencjal.jaslo@interia.pl	Placówka prowadzona jest stowarzyszenie „Twój Potencjał”. Działalność placówki to: - odpowiadanie na potrzeby dzieci i młodzieży, - stymulowanie rozwoju społecznego dzieci i młodzieży, - ograniczanie wyuczonej bezradności, - kompensowanie zdiagnozowanych deficytów rozwojowych, - kształtowanie zachowań prozdrowotnych, - zajęcia socjoterapeutyczne, - indywidualne konsultacje ze specjalistami: psycholog, psychoterapeuta, logopeda, neurologopeda, oligofrenopedagog, - zajęcia z terapii zajęciowej, - zajęcia z muzykoterapii, - zajęcia z rekomendowanego programu profilaktycznego.
8.	Placówka „Radosna Przystań” 38-200 Jasło, ul. Szopena 1 tel. 726 074 312 e-mail: gryczka.magdalena@wp.pl	Placówka prowadzona jest przez Klasztor św. Antoniego Padewskiego Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych. Działalność placówki: - podejmowanie działań opiekuńczo - wychowawczo - dydaktycznych,

		<ul style="list-style-type: none"> - udzielenie pomocy w nauce oraz organizacji czasu wolnego, - prowadzenie działalności rekreacyjnej, sportowej, turystycznej, - realizacja działań kompensacyjnych i profilaktycznych, - praca z psychologiem podczas zajęć w placówce, - udzielanie pomocy socjalnej w formie podwieczorków.
9.	<p>Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jasło - Centrum Profilaktyki i Wsparcia Rodzin w Jasło 38-200 Jasło, ul. Floriańska 8a tel. 13 44 647 14 e-mail: mkrpa@um.jaslo.pl</p>	<p>Do zadań MKRPA należy</p> <ul style="list-style-type: none"> - podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, wobec osób, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację nieletnich, uchylają się od pracy albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny, - wydawanie opinii o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych, - opiniowanie projektu Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.
10.	<p>Stowarzyszenie „Twój Potencjał” 38-200 Jasło, ul. Floriańska 18 tel. 669 056 479 e-mail: twój.potencjal.jaslo@interia.pl</p>	<p>Działalność stowarzyszenia to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - udzielanie konsultacji psychologicznych, - udzielanie pomocy osobom uwikłanym w przemoc w rodzinie – prowadzenie Ośrodka Wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, - prowadzenie interwencji kryzysowej, - podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, - prowadzenie placówki wsparcia dziennego w formie specjalistycznej.
11.	<p>Placówka „Promyki” 38-200 Jasło ul. Baczyńskiego 15/25 tel. 13 44 679 76 e-mail: pkpsjaslo@vp.pl</p>	<p>Placówka prowadzona jest przez Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Miejski Jasło. Celem placówki jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wspieranie wychowawczej roli rodziny w integralnym rozwoju dziecka oraz kształtowanie prawidłowych relacji dziecka z jego rodziną i środowiskiem, - zapewnienie dzieciom fachowej i zorganizowanej opieki wychowawczo - pedagogicznej po zajęciach lekcyjnych, - tworzenie dzieciom warunków do prawidłowego rozwoju fizycznego, emocjonalnego i poznawczego, - wyrównywanie dysproporcji edukacyjnych i wychowawczych, - udzielanie pomocy dydaktycznej dzieciom z niepowodzeniami szkolnymi oraz systematyczna pomoc w odrabianiu lekcji,

		<ul style="list-style-type: none"> - udzielanie wsparcia w sytuacjach kryzysowych, szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych, - nabywanie pożądaných umiejętności społecznych, koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w życiu dorosłym, - wzmacnianie u wychowanków poczucia własnej wartości, - zapewnienie dziecku poczucia bezpieczeństwa, - nauka właściwej organizacji czasu wolnego, rozwijanie i precyzowanie zainteresowań i uzdolnień, - nauka zachowań prozdrowotnych oraz profilaktyka uzależnień, - pomoc socjalna - pomoc rzeczowa dla dzieci z rodzin najuboższych, - współpraca z instytucjami wspierającymi rodzinę i dzieci.
12.	<p>Związek Harcerstwa Polskiego, Hufiec Jasło 38-200 Jasło ul. Kopernika 8 tel. 796 300 897 e-mail: jaslo@zhp.pl</p>	<p>Formy wsparcia prowadzone przez Hufiec Jasło to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cotygodniowe organizowanie zbiórek, - organizowanie aktywnych form spędzania wolnego czasu (zajęcia terenowe, rajdy, biwaki, obozy), - nauka przez działanie, - system małych grup, - rówieśniczy lider, - rozwój sprawności i kompetencji przydatnych w życiu, - ukierunkowanie na podmiotowość, - wdrażanie do samodzielności i odpowiedzialności za siebie, - działanie oparte na służbie bliźnim, Polsce zgodnie z Prawem i Przyrzeczeniem Harcerskim, - stały kontakt ze środowiskiem rodzinnym i szkolnym.

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji przekazanych przez placówki wsparcia dziennego oraz danych pozyskanych od pracowników socjalnych

IV. Adresaci Programu

Program skierowany jest do:

- Rodzin z dziećmi z terenu Miasta Jasła w szczególności przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych/doświadczających kryzysu;
- Rodziców, których dzieci przebywają w rodzinnej bądź instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- Społeczności lokalnej;
- Przedstawicieli instytucji, organizacji i służb specjalizujących się w działaniach na rzecz wspierania dziecka i rodziny.

V. Cel główny i cele strategiczne Programu

Celem głównym Programu jest stworzenie trwałego i skutecznego systemu wsparcia rodziny w szczególności rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej lub doświadczającej kryzysu na terenie Miasta Jasła poprzez realizację celów strategicznych tj.:

- ✓ Rozwój usług profilaktycznych wspierających dzieci i rodzinę.
- ✓ Wsparcie funkcjonowania rodziny w sferze socjalna – bytowej.
- ✓ Wdrożenie i realizację usług społecznych wspomagających przywrócenie funkcjonowania rodzin doświadczających kryzysów w szczególności z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- ✓ Realizacja działań na rzecz rodzin, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej celem umożliwienia ich powrotu do rodziny naturalnej.
- ✓ Wzmocnienie kwalifikacji i kompetencji kadry pracującej z rodziną i dziećmi

Cel Strategiczny 1: Rozwój usług profilaktycznych wspierających dzieci i rodzinę

Lp.	Nazwa działania	Okres Realizacji	Realizatorzy Programu	Wskaźniki	Źródło finansowania
1.1	Realizacja działań promujących rodzinę jako naturalne środowisko wychowawcze dzieci	2024-2026	MOPS, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe	- liczba przeprowadzonych kampanii - liczba zrealizowanych programów - liczba podjętych inicjatyw - liczba osób uczestniczących w przedsięwzięciach	Budżet miasta, środki zewnętrzne
1.2	Wdrożenie form wzmacniających poziom wiedzy i poprawę kompetencji rodziców związanych z zaspokajaniem potrzeb dzieci	2024-2026	MOPS, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe	- liczba zrealizowanych warsztatów - spotkań edukacyjnych, pogadanek, wykładów - liczba osób uczestniczących w ww. formach	Budżet miasta, środki zewnętrzne
1.3	Prowadzenie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych oraz placówkach wsparcia dziennego w szczególności związanych z wzmacnianiem autorytetu rodziny i szkoły jak również umiejętnego korzystania z nowych technologii	2024-2026	Placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego, Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom	- liczba zrealizowanych programów profilaktyczno – edukacyjnych - liczba osób uczestniczących w programach	Budżet miasta, środki zewnętrzne
1.4	Wzmocnienie więzi rodzinnych poprzez realizację inicjatyw m.in. o charakterze międzypokoleniowym, ukierunkowanych na działania zespołowe rodziny	2024-2026	Placówki oświatowe, organizacje pozarządowe	- liczba wspólnie podjętych inicjatyw	Budżet miasta, środki zewnętrzne
1.5	Organizacja form aktywnego zagospodarowania czasu wolnego m.in. w formie półkolonii, warsztatów, zajęć edukacyjnych, gier terenowych, organizacji zajęć hobbystycznych	2024-2026	Placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, Jasielski Dom Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna, Generator Nauki	- liczba zrealizowanych przedsięwzięć promujących aktywne spędzanie czasu wolnego	Budżet miasta, środki zewnętrzne
1.6	Zwiększanie dostępności do dóbr kultury, sportu i rekreacji dla rodzin wielodzietnych	2024-2026	MOPS	- liczba wydanych Jasielskich Kart Dużej Rodziny - liczba wydanych Ogólnopolskich Kart Dużej Rodziny	Budżet miasta, środki zewnętrzne

Cel Strategiczny 2: Wsparcie funkcjonowania rodziny w sferze socjalno – bytowej.

	Nazwa działania	Okres Realizacji	Realizatorzy Programu	Wskaźniki	Źródło finansowania
2.1	Monitorowanie sytuacji rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	2024-2026	MOPS, placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego	- liczba monitorowanych rodzin	W ramach obowiązków służbowych
2.2	Objęcie pomocą finansową, rzeczową, usługową rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej	2024-2026	MOPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	- liczba rodzin objętych pomocą w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych	Budżet miasta, środki zewnętrzne
2.3	Aktywizacja społeczna i zawodowa rodzin z dziećmi	2024-2026	MOPS, organizacje pozarządowe	- liczba rodzin z dziećmi objętych działaniami aktywizacyjnymi - liczba rodzin z dziećmi objętych pracą socjalną w tym w formie kontraktu socjalnego	Budżet miasta, środki zewnętrzne
2.4	Zapewnienie dostępu do lokali socjalnych i komunalnych rodzinom z dziećmi w szczególności dla rodzin zagrożonych eksmisją	2024-2026	Urząd Miasta w Jaśle	- liczba rodzin z dziećmi, które otrzymały przydział lokalu socjalnego - liczba rodzin z dziećmi, które otrzymały przydział lokalu komunalnego	W ramach obowiązków służbowych

Cel Strategiczny 3: Wdrożenie i realizacja usług społecznych wspomagających przywrócenie funkcjonowania rodzin doświadczających kryzysów w szczególności z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

	Nazwa działania	Okres Realizacji	Realizatorzy Programu	Wskaźniki	Źródło finansowania
3.1	Prowadzenie badań, diagnoz w zakresie funkcjonowania rodzin z dziećmi z terenu Miasta Jasła w szczególności rodzin doświadczających kryzysu lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	2024-2026	MOPS, placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego	- liczba przeprowadzonych badań -liczba sporządzonych diagnoz	W ramach obowiązków służbowych, środki zewnętrzne
3.2	Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji – opiekuńczo-wychowawczej wsparcia asystenta rodziny	2024-2026	MOPS	- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba zatrudnionych asystentów rodziny, - liczba dzieci przebywających w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	Budżet miasta, środki zewnętrzne
3.3	Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego, w szczególności: rodzinnego, psychologicznego, prawnego	2024-2026	MOPS, organizacje pozarządowe	- liczba rodzin, osób objętych poradnictwem specjalistycznym	Budżet miasta, środki zewnętrzne
3.4	Tworzenie grup wsparcia/samopomocowych	2024-2026	MOPS, organizacje pozarządowe	- liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia, samopomocowych	Budżet miasta, środki zewnętrzne
3.5	Organizacja mediacji rodzinnych, terapii indywidualnej, terapii rodzin	2024-2026	MOPS, organizacje pozarządowe	- liczba rodzin objętych pomocą w postaci mediacji rodzinnych, terapii	Budżet miasta, środki zewnętrzne

				indywidualnej, terapii rodzin	
3.6	Organizacja usług dla rodzin z dziećmi, w tym specjalistycznych	2024-2026	MOPS, organizacje pozarządowe	- liczba rodzin objętych usługami w tym usługami specjalistycznymi	Budżet miasta, środki zewnętrzne
3.7	Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej przy pomocy rodzin wspierających, w tym finasowanie kosztów udzielonej przez rodziny wspierające	2024-2026	MOPS	- liczba zawartych umów z rodzinami wspierającymi - liczba rodzin objętych wsparciem rodzin wspierających	Budżet miasta
3.8	Wsparanie infrastruktury w postaci funkcjonujących placówek wsparcia dziennego w szczególności placówki specjalistycznej	2024-2026	Urząd Miasta – Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom	- liczba wspieranych placówek	Budżet miasta, środki zewnętrzne
3.9	Rozwój wsparcia wolontarystycznego skierowanego do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	2024-2026	MOPS, organizacje pozarządowe	- liczba rodzin objętych wsparciem wolontariusza	Budżet miasta, środki zewnętrzne
3.10	Realizacja współpracy multiprofesjonalnej z rodziną i na jej rzecz m.in. poprzez tworzenie indywidualnych zespołów wsparcia rodziny	2024-2026	MOPS, Urząd Miasta, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe	- liczba powołanych zespołów wsparcia rodziny	W ramach obowiązków służbowych

Cel Strategiczny 4: Realizacja działań na rzecz rodzin, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej celem umożliwienia ich powrotu do rodziny naturalnej

	Nazwa działania	Okres Realizacji	Realizatorzy Programu	Wskaźniki	Źródło finansowania
4.1	Współfinansowanie pobytu dziecka w instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej	2024-2026	MOPS	- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, za które Miasto ponosi odpłatność	Budżet miasta
4.2	Realizacja działań zmierzających do przywrócenia stabilności rodzin dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, celem powrotu dzieci do rodziny naturalnej	2024-2026	MOPS	- liczba dzieci, które powróciły do rodziny naturalnej	Budżet miasta
4.3	Podejmowanie współpracy z podmiotami działającymi na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej m.in. poprzez współpracę z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej	2024-2026	MOPS, PCPR,	- liczba zrealizowanych wspólnych przedsięwzięć - liczba dzieci, które powróciły do rodziny naturalnej	W ramach obowiązków służbowych

Cel Strategiczny 5: Wzmocnienie kwalifikacji i kompetencji kadry pracującej z rodziną i dziećmi

Nazwa działania		Okres Realizacji	Realizatorzy Programu	Wskaźniki	Źródło finansowania
5.1	Zapewnienie dostępu do szkoleń i superwizji dla asystentów rodziny	2024-2026	MOPS	- liczba zrealizowanych szkoleń/ superwizji - liczba asystentów rodziny uczestniczących w szkoleniach/ superwizjach	Budżet miasta, środki zewnętrzne
5.2	Organizacja szkoleń, konferencji, superwizji dla osób pracujących z rodziną i dzieckiem	2024-2026	MOPS, placówki oświatowe, Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom	- liczba zrealizowanych szkoleń, konferencji, superwizji - liczba osób uczestniczących w szkoleniach	Budżet miasta, środki zewnętrzne

VI. Monitoring i ewaluacja Programu

Monitorowanie Programu będzie prowadził Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaśle, na podstawie zebranych informacji, przekazanych przez podmioty uczestniczące w jego realizacji. Wskaźniki (produktu i rezultatu) osiągnięcia celów będą mierzone systematycznie w okresach rocznych sprawozdań. Sprawozdania częściowe od realizatorów Programu przekazywane będą do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jaśle w terminie do 15 lutego każdego roku. Na podstawie sprawozdań częściowych Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaśle opracuje sprawozdanie zbiorcze, które Burmistrz w terminie do 31 marca każdego roku będzie przedkładał Radzie Miejskiej Jasła wraz z potrzebami związanymi z realizacją zadań.

Program poddany zostanie ewaluacji dokonywanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaśle na podstawie corocznej analizy materiałów sprawozdawczych i mierzalnych wskaźników Programu. w ewaluacji poddane ocenie zostaną rezultaty i produkty uzyskane w wyniku realizacji Programu:

Ewaluacja zadań przewidzianych do realizacji w ramach Programu

Cel Strategiczny 1: Rozwój usług profilaktycznych wspierających dzieci i rodzinę

Identyfikator działania.	Działanie	Wskaźnik produktu/rezultatu	Definicja wskaźnika	2024	2025	2026
1.1	Realizacja działań promujących rodzinę jako naturalne środowisko wychowawcze dzieci	Wskaźnik produktu	Liczba przeprowadzonych kampanii Liczba zrealizowanych programów, inicjatyw			
1.2	Wdrożenie form wzmacniających poziom wiedzy i poprawę kompetencji rodziców związanych z zaspokajaniem potrzeb dzieci	Wskaźnik produktu	Liczba zrealizowanych warsztatów, spotkań edukacyjnych, pogadanek, wykładów			
1.3	Prowadzenie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych oraz placówkach wsparcia dziennego w szczególności związanych z wzmacnianiem autorytetu rodziny i szkoły jak	Wskaźnik produktu	Liczba zrealizowanych programów profilaktyczno - edukacyjnych			

	również umiejętnego korzystania z nowych technologii					
1.4	Wzmocnienie więzi rodzinnych poprzez realizację inicjatyw m.in. o charakterze międzypokoleniowym, ukierunkowanych na działania zespołowe rodziny	Wskaźnik produktu	Liczba zrealizowanych inicjatyw wzmacniających więzi rodzinne			
1.5	Organizacja form aktywnego zagospodarowania czasu wolnego m.in. w formie półkolonii, warsztatów, zajęć edukacyjnych, gier terenowych, organizacji zajęć hobbystycznych	Wskaźnik produktu	Liczba zorganizowanych form aktywnego spędzania czasu wolnego			
1.6	Zwiększanie dostępności do dóbr kultury, sportu i rekreacji dla rodzin wielodzietnych	Wskaźnik produktu	Liczba wydanych Jasielskich Kart Dużej Rodziny Liczba wydanych Ogólnopolskich Kart Dużej Rodziny			

Cel Strategiczny 2: Wsparcie funkcjonowania rodziny w sferze socjalno – bytowej.

Identyfikator działania.	Działanie	Wskaźnik produktu/rezultatu	Definicja wskaźnika	2024	2025	2026
2.1	Monitorowanie sytuacji rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	Wskaźnik rezultatu	Liczba monitorowanych rodzin			
2.2	Objęcie pomocą finansową, rzeczową, usługową rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej	Wskaźnik rezultatu	Liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych			
2.3	Aktywizacja społeczna i zawodowa rodzin z dziećmi	Wskaźnik rezultatu	Liczba rodzin z dziećmi objętych działaniami aktywizacyjnymi Liczba rodzin z dziećmi objętych pracą socjalną w tym w formie kontraktu socjalnego			

2.4	Zapewnienie dostępu do lokali socjalnych i komunalnych rodzinom z dziećmi w szczególności dla rodzin zagrożonych eksmisją	Wskaźnik rezultatu	Liczba rodzin, której przydzielono lokal socjalny lub komunalny			
------------	---	--------------------	---	--	--	--

Cel Strategiczny 3: Wdrożenie i realizacja usług społecznych wspomagających przywrócenie funkcjonowania rodzin doświadczających kryzysów w szczególności z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Identyfikator działania.	Działanie	Wskaźnik produktu/rezultatu	Definicja wskaźnika	2024	2025	2026
3.1	Prowadzenie badań, diagnoz w zakresie funkcjonowania rodzin z dziećmi z terenu Miasta Jasła w szczególności rodzin doświadczających kryzysu lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	Wskaźnik produktu	Liczba przeprowadzonych badań Liczba przeprowadzonych diagnoz			
3.2	Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji –	Wskaźnik rezultatu	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny			

	opiekuńczo-wychowawczej wsparcia asystenta rodziny		Liczba zatrudnionych asystentów Liczba dzieci przebywających w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny			
3.3	Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego w szczególności: rodzinnego, psychologicznego, prawnego	Wskaźnik rezultatu	Liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym			
3.4	Tworzenie grup wsparcia/samopomocowych	Wskaźnik rezultatu	Liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia, samopomocowych			
3.5	Organizacja mediacji rodzinnych, terapii indywidualnej, terapii rodzin	Wskaźnik rezultatu	Liczba rodzin objętych pomocą w postaci mediacji rodzinnych, terapii indywidualnej, terapii rodzin			
3.6	Organizacja usług dla rodzin z dziećmi, w tym specjalistycznych	Wskaźnik rezultatu	Liczba rodzin objętych usługami w tym usługami specjalistycznymi			

3.7	Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej przy pomocy rodzin wspierających, w tym finansowanie kosztów udzielonej pomocy przez rodzinę wspierającą	Wskaźnik produktu Wskaźnik rezultatu	Liczba zawartych umów z rodzinami wspierającymi Liczba rodzin objętych wsparciem rodzin wspierających			
3.8	Wspieranie infrastruktury w postaci funkcjonujących placówek wsparcia dziennego w szczególności placówki specjalistycznej	Wskaźnik produktu	Liczba wspieranych placówek			
3.9	Rozwój wsparcia wolontarystycznego skierowanego do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	Wskaźnik rezultatu	Liczba rodzin objętych wsparciem wolontariusza			
3.10	Realizacja współpracy multiprofesjonalnej z rodziną i na jej rzecz m.in. poprzez	Wskaźnik rezultatu	Liczba utworzonych indywidualnych zespołów wsparcia rodziny			

	tworzenie indywidualnych zespołów wsparcia rodziny					
--	--	--	--	--	--	--

Cel Strategiczny 4: Realizacja działań na rzecz rodzin, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej celem umożliwienia ich powrotu do rodziny naturalnej

Identyfikator działania.	Działanie	Wskaźnik produktu/rezultatu	Definicja wskaźnika	2024	2025	2026
4.1	Współfinansowanie pobytu dziecka w instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej	Wskaźnik rezultatu	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, za które miasto ponosi odpłatność			
4.2	Realizacja działań zmierzających do przywrócenia stabilności rodzin dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej celem powrotu dziecka do rodziny naturalnej	Wskaźnik rezultatu	Liczba dzieci, które powróciły do rodziny naturalnej			
4.3	Podejmowanie współpracy z podmiotami działającymi na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej m.in. poprzez współpracę z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej	Wskaźnik rezultatu	Liczba zrealizowanych wspólnych przedsięwzięć, Liczba dzieci, które powróciły do rodziny naturalnej,			

Cel Strategiczny 5: Wzmocnienie kwalifikacji i kompetencji kadry pracującej z rodziną i dziećmi

Identyfikator działania.	Działanie	Wskaźnik produktu/rezultatu	Definicja wskaźnika	2024	2025	2026
5.1	Zapewnienie dostępu do szkoleń i superwizji dla asystentów rodziny	Wskaźnik produktu Wskaźnik rezultatu	Liczba zrealizowanych szkoleń/ superwizji Liczba asystentów rodziny uczestniczących w szkoleniach/superwizjach			
5.2	Organizacja szkoleń, konferencji, superwizji dla osób pracujących z rodziną i dzieckiem	Wskaźnik produktu Wskaźnik rezultatu	Liczba zrealizowanych szkoleń, konferencji, superwizji Liczba osób uczestniczących w szkoleniach			

VII. Finansowanie Programu

Działania Gminnego Programu Wspierania Rodzin dla Miasta Jasła na lata 2024-2026 będą realizowane i wdrażane zgodnie z potrzebami i możliwościami finansowymi Miasta. Podstawowymi źródłami finansowania Programu będą: budżet Miasta, budżet państwa, środki zewnętrzne oraz środki pozyskiwane przez organizacje pozarządowe.

VIII. Podsumowanie

Gminny Program Wspierania Rodzin dla Miasta Jasła na lata 2024 -2026 zakłada realizację działań o charakterze subsydiarnym, których celem jest wsparcie rodziny z dziećmi w szczególności rodziny doświadczającej problemów opiekuńczo-wychowawczych jak i kryzysu. Działania mają charakter interdyscyplinarny, a ich głównym celem jest odzyskanie poczucia własnej sprawczości i powrót do prawidłowego wykonywania zadań i funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Realizowane formy wsparcia umożliwią również zatrzymanie dziecka w rodzinie biologicznej lub przyspieszą jego powrót w przypadku czasowego umieszczenia w pieczy zastępczej. Celem wypracowania sprawnego i efektywnego systemu działań wpływającego na poprawę sytuacji dziecka i rodziny konieczne jest podejmowanie ścisłej współpracy instytucji i podmiotów powołanych do wspierania rodziny.

Spis tabel

Tabela 1. Stan ludności Miasta Jasła w latach 2020 – 2022.....	6
Tabela 2. Karta Diagnostyczno - Statystyczna.....	7
Tabela 3. Liczba miejsc w żłobkach wraz z liczbą dzieci uczęszczających do żłobka w latach 2020-2022	9
Tabela 4. Kwota dotacji przekazana na dzieci objęte opieką w żłobku w latach 2020-2022	9
Tabela 5. Wykaz placówek oświatowych funkcjonujących na terenie Miasta Jasła prowadzonych przez samorząd miejski wraz z danymi teleadresowymi	11
Tabela 6. Liczba dzieci w przedszkolach i szkołach w latach 2019-2023	12
Tabela 7. Liczba dzieci w przedszkolach niepublicznych w latach 2020-2023.....	12
Tabela 8. Kwoty dotacji przekazanych przez Miasto Jasło na funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego w latach 2020-2022	18
Tabela 9. Liczba dzieci uczęszczających do placówek wsparcia dziennego, liczba miejsc w placówkach wsparcia dziennego w latach 2020 -2022	18
Tabela 10. Liczba dzieci z rodzin, w których występuje zjawisko patologii w 2020 r.	20
Tabela 11. Liczba dzieci z rodzin, w których występuje zjawisko patologii w 2021 r.	21
Tabela 12. Liczba dzieci z rodzin, w których występuje zjawisko patologii w 2022 r.	22
Tabela 13. Charakterystyka placówek wsparcia dziennego.....	23
Tabela 14. Asystentura rodzinna w MOPS w Jasle w latach 2020-2022.....	29
Tabela 15. Struktura rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2020-2022	30
Tabela 16. Problemy rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2020-2022.....	31
Tabela 17. Powody zakończenia współpracy asystenta rodziny z rodziną w latach 2020-2022	32
Tabela 18. Liczba rodzin zastępczych z terenu Miasta Jasła oraz powiatu jasielskiego w latach 2020-2022	33
Tabela 19. Liczba dzieci z terenu Miasta Jasła przebywająca w rodzinnej pieczy zastępczej..	33
Tabela 20. Liczba dzieci z terenu Miasta Jasła przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych oraz liczba rodzin, z których pochodzą dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2020-2022.....	34
Tabela 21. Struktura rodzin, z których dzieci przebywają w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2020-2022	35
Tabela 22. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo – wychowawczych, które powróciły do rodzin naturalnych.....	35
Tabela 23. Działania podejmowane na rzecz wychowanków z terenu miasta Jasła opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo – wychowawcze w latach 2020-2022	36
Tabela 24. Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i liczba rodzin objętych wsparciem koordynatorów w latach 2020-2022	36
Tabela 25. Liczba miejsc w Domu Dziecka w Kołaczycach i liczba dzieci w nim przebywających w latach 2020-2022.....	37

Tabela 26. Liczba dzieci w pieczy zastępczej, za które Miasto ponosiło odpłatność jak również kwota wydatkowana na pokrycie ww. kosztów w latach 2020 -2022.....	37
Tabela 27. Charakterystyka respondentów	38
Tabela 28. Problemy rodzin z dziećmi przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	39
Tabela 29. Niekorzystne zjawiska występujące w rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.....	40
Tabela 30. Czynniki powodujące pojawienie się trudności opiekuńczo – wychowawczych ...	41
Tabela 31. Propozycje działań zapobiegających występowaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych w rodzinach z dziećmi	42
Tabela 32. Charakterystyka wybranych podmiotów działających na rzecz rodziny	49